

zelena dežela

Glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

št. 96, april 2011

stran

4

*Pogovor s kmetijskim ministrom
mag. Dejanom Židanom*
Glavni kupec je domači kupec!

stran

16

Gozd in obnovljivi viri
Vloga biomase v boju
proti podnebnim
spremembam

stran

7

*Tema meseca: Navzkrižna
skladnost*
Zakaj toliko pozornosti navzkrižni
skadnosti

stran

19

Ekološko kmetovanje
Ekološka
pridelava žit

Težave moramo prepoznati in reševati

» CIRIL SMRKOLJ

Predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

Tudi najbolj vztrajni optimisti vemo, da težav v kmetijstvu še dolgo ne bo konec. Pa ne le v kmetijstvu. V skoraj vsaki gospodarski veji jih čutimo. In verjetno bo še nekaj časa trajalo, da se jih bomo rešili tako v slovenskem kot tudi v evropskem gospodarstvu.

Nikomur pa ne bo niti malo odleglo, če bomo začeli s prepiri in obtožbami med stanovskimi skupinami. Nič lažje ne bo obrtniku, če bo propadel njegov sosed kmet, in obratno – propad obrtnika ne bo prinesel nič dobrega kmetu. Izgubljeno delovno mesto v tovarni ne bo odprlo delovnega mesta v državni administraciji in izgubo dobrega javnega uslužbenca bodo občutili tudi v gospodarstvu.

Ko v tej »borbi za obstanek« nekdo izgubi partijo, bomo vsi skupaj izgubili celo igro. Povezani smo bolj, kot je videti na zunaj. Bolj, kot si lahko predstavljamo, in seveda mnogo bolj, kot bi si želeli. Pa vendar, če je ta medsebojna odvisnost pripomogla k hitremu vzponu pred desetletjem in več, nas bo tudi pripeljala do skupne rešitve – vsak zase, a tudi vsi skupaj se bomo morali potegniti iz tega močvirja, v katero smo bili vrženi.

Naše resorno ministrstvo je zaznalo vso resnost trenutnega stanja in nam ne meče peska v oči niti si ne zatiska svojih. Težave so. Velike, a ne nepremostljive. Minister Židan je že večkrat pokazal, da nam zna prisluhniti in nas podpira. Pa ne zgolj zato, ker kot dolgoletni gospodarstvenik razume trenutno stanje v kmetijstvu, pač pa tudi zato, ker se strinja z našimi odločitvami in usmeritvami. To bi morali storiti tudi v drugih resorjih.

Ne le v kmetijstvu, tudi širša javnost je večinoma že spoznala, da je proizvodnja hrane pomembnejša, kot so nam dopovedovali zadnja leta. Samooskrba z osnovnimi kmetijskimi pridelki ni votla beseda. V njej so skrite še številne druge: kakovost, varnost, cenovna dostopnost, okusnost ... Mi pa vidimo še nekaj drugih: vzdrževanje obstoječih in odpiranje novih delovnih mest ter ohranjanje poseljenosti podeželja in kulturne dediščine. Hrana ni kakršnokoli tržno blago – potrebno jo je pridelati lokalno, na okolju in porabnikom prijazen način, mora biti kakovostna, varna in okusna. In nikakor ne pozabimo – po dostopnih cenah, ob zagotavljanju pozitivnega gospodarskega učinka. Vse to je izziv – tako za politiko, ki mora s svojimi ukrepi omogočiti takšen razvoj, kot tudi za združni sistem. Če slednji ne bo potegnil bolj odločnih potez, bomo pač morali začeti s postavitvijo novega sistema.

Našim članom ni jasno, zakaj so bili prodani ali so še naprodaj tudi tisti gospodarski sistemi, ki so 45 in več odstotkov v lasti zadrug! Zdaj pa se od trenutno najšibkejšega člana v verigi pričakuje, da rešuje takšna podjetja z odkupom lastninskih deležev. Zavedati se moramo, da smo pred zgodovinsko odločitvijo – ali bomo naša živilska podjetja razprodali ali pa jih obdržali!

Skupaj postavimo pravila medsebojnih odnosov in ta naj bodo pravična! Slovenski kmet se ne sme počutiti kot figura na šahovnici, ki jo lahko kdorkoli in kadarkoli žrtvuje. Saj vendar ne gre za partijo šaha!

IZ VSEBINE

NOVICE

Odločno proti posegom v pridobljene pravice 3

Nujno varstvo pred kuruznim hroščem..... 3

POGOVOR S KMETIJSKIM MINISTROM

MAG. DEJANOM ŽIDANOM

Glavni kupec je domači kupec! 4

TEMA MESECA – NAVZKRIŽNA SKLADNOST

Zakaj toliko pozornosti navzkrižni skladnosti? 7

AKTUALNO

Človek je, kar je 11

Slovenci uživamo preveč soli 12

Razstava pletenic v Prečni 13

Organizirajmo se, skrajni čas je! 14

GOZD IN OBNOVLJIVI VIRI

Vloga biomase v boju proti podnebnim spremembam 16

Zakaj RIO deklaracija? 17

Raba obnovljivih virov energije – priložnost za kmetovalce. 18

EKOLOŠKO KMETOVANJE

Ekoška pridelava žit..... 19

PRAVNI NASVETI

Pripombe na zapisnik pri kontroli na kraju samem 21

Z mediacijo do boljših medsebojnih odnosov 22

NAPOVEDNIK IZOBRAŽEVANJ

KGZS - Kmetijsko gozdarski zavod Ljubljana 23

Zelena dežela je glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. Naslov: Celovška 135, 1000 Ljubljana, tel.: 01/513 66 00, faks: 01/513 66 50, zelena.dezela@kgzs.si
Uredniški odbor: Andrej Kermavnar (predsednik), Ema Zadel (podpredsednica), Vlado Avguštin, Jože Benec, Bogdana Brilj, Jožef Cigan, Marjana Cvirn, Maks Ipavec, Anita Jakuš, dr. Stane Klemenčič, Jože Meolic, Alojz Pori, Jernej Redek in Darinka Sebenik
Odgovorna urednica: mag. Tatjana Čop, tel.: 01/513 66 40, 041/366 506
Grafično oblikovanje, prelom in izvedba: Andrej Lombar
Naslovnica: foto: Marjan Papež
Jezikovni pregled: Marjana Cvirn. Tisk: DELO, d.d.
Oglasno trženje: bjm.natalija@siol.net, tel.: 01 513 08 30, GSM: 031 668 626.
Naklada: 92.000 izvodov. Cena: 0,35 €.
Časopis je za člane KGZS brezplačen.

Odločno proti posegom v pridobljene pravice

V petek, 11. marca 2011, so se v Radencih sestali predstavniki Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS), Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije (OZS), Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) in Združenja turističnih kmetij Slovenije. Na srečanju so razpravljali o različnih pogledih na Uredbo o vrsti, obsegu in pogojih dela na področju dopolnilnih dejavnosti v Sloveniji.

Predsednik KGZS Ciril Smrkolj je na srečanju izpostavil, da se težave obrtnikov ne morejo reševati z ukinjanjem ustavne pravice do svobodne gospodarske pobude kmetov. KGZS ne pristaja na to, da se s spremembo dela zakona o kmetijstvu poslabšajo možnosti za razvoj kmetij in slovenskega podeželja. Smrkolju se zdi nesmiselno poseganje v že pridobljene pravice v kmetijskem sektorju, s čimer se je strinjal tudi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano **mag. Dejan Židan**.

Predsednik Smrkolj je poudaril, da zakonodaja že vrsto let omogoča kmetijam izvajanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. Zato se kmetije, še posebej v hribovskih in visokogorskih območjih, kjer prevladujejo težji pogoji za kmetovanje, poleg osnovne kmetijske dejavnosti ukvarjajo tudi z dopolnilnimi dejavnostmi. S tem se ohranjajo delovna mesta na kmetijah in poseljenost podeželja.

KGZS soglaša z zahtevami Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije za ureditev kritičnih razmer v gospodarstvu, vendar ne na račun že pridobljenih zakonskih pravic kmetov. Cilj KGZS je še naprej razvijati dopolnilne dejavnosti, kar bi moralo biti tudi v interesu Vlade, saj ima Slovenija možnost, da za razvoj tovrstnih dejavnosti v obdobju od 2007 do 2013 pridobi 1,2 milijarde evrov sredstev iz evropskega proračuna v okviru Programa razvoja podeželja.

» ROBERT PEKLAJ

Praznik velike noči, ki je neločljivo povezan s slovenskim kmečkim človekom in podeželjem, že stoletja zbuja upanje v to, da poštenost, predanost, pravičnost in dobrotu obrodijo sadove.

Naj vas letošnje praznovanje velike noči še tesneje poveže z vašimi najdražjimi in prinese novih moči, da bi bilo delo, ki se ga boste lotili, dobro in plemenito opravljeno.

Ciril Smrkolj, predsednik KGZS

Nujno varstvo pred koruznim hroščem

Bliža se setev koruze, zato opozarjamo pridelovalce, naj ne pozabijo na ukrepe za varstvo pred koruznim hroščem.

Koruzni hrošč (*Diabrotica virgifera virgifera* Le Conte) je zelo nevaren škodljivec koruze, o katerem je bilo po prvih najdbah v Sloveniji v letu 2003 veliko povedanega in zapisanega, še vedno pa se pred vsako pridelovalno sezono pojavljajo vprašanja, kako ravnati, da preprečimo gospodarsko škodo, ki nam jo lahko koruzni hrošč povzroči.

Koruzni hrošč povzroča škodo v različnih razvojnih stadijih. Odrasli hrošči se najprej hranijo s cvetnim prahom in svilo, potem pa z zrnjem in koruznimi listi. S tem povzročajo zmanjšanje asimilacijske površine in gluhost storžev. Kasneje se hrošči selijo na druge cvetoče rastline, plevele ter druge samonikle rastline.

Najpomembnejši in najagresivnejši stadij razvoja koruznega hrošča je ličinka, ki živi v tleh in se prehranjuje na koreninah različnih gostiteljskih rastlin, najpomembnejši gostitelj pa je korusa. Posledica napada ličink koruznega hrošča je izredno poškodovan koreninski sistem, kar povzroči slabšo prehranjenost rastlin in poleganje.

Škodljivec se najintenzivneje širi na območjih, kjer koruzo pridelujemo več let na isti površini (monokultura). Najučinkovitejši ukrep za zmanjševanje populacije koruznega hrošča je KOLOBAR. Z ukrepom menjave kulture namreč ličinkam odvzamemo pomemben vir hrane (koruzo) in tako vplivamo na zmanjševanje populacije. Glede na trenutno številčnost populacije koruznega hrošča v Sloveniji še zadošča, da se dve- oziroma triletno pridelovanje koruze na isti površini prekine za vsaj eno leto in so težave z ličinkami v naslednjem letu manjše.

O ustreznih ukrepih za obvladovanje in zatiranje koruznega hrošča se pozanimajte pri kmetijskih svetovalcih na območnih kmetijsko-gozdarskih zavodih. Informacije so na voljo tudi na spletnih straneh Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (www.kgzs.si), območnih kmetijsko-gozdarskih zavodov in Fitosanitarne uprave RS (<http://www.furs.si/Diabrotica/Index.asp>).

» SEKTOR ZA KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO

POZOR!

Pravočasen vnos zbirne vloge za leto 2011

Zaradi skrajšanega rednega roka za oddajo zbirnih vlog za leto 2011 (do 6. maja) pozivamo vlagatelje, da se z vašim kmetijskim svetovalcem čim prej dogovorite za termin izpolnjevanja vaše vloge.

Glavni kupec je domači kupec!

Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan sodi med peščico ministrov, katerih imenovanje ni dvigovalo vrtincev prahu. Poslanci so ga potrdili brez glasu proti. Maja lansko leto smo na teh straneh objavili pogovor z mag. Dejanom Židanom. Takrat nam je predstavil svoje poglede na reševanje aktualnih težav v sektorjih, ki jih kot minister pokriva, in svoje cilje ter poti, po katerih je nameraval do le-teh priti. Po skoraj letu dni smo se z njim ponovno pogovarjali: o uresničitvi načrtov, o današnjem videnju načina dela, o prihodnosti ...

Pred približno enajstimi meseci so poslanci v Državnem svetu z veliko večino in brez glasu proti potrdili predlog predsednika vlade za vaše imenovanje na mesto ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Takšne složnosti v našem parlamentu nismo bili vajeni. Ali čutite takšno podporo v vseh političnih opcijah tudi danes, po skoraj letu dni dela?

Naj povem, da te podpore ne razumem kot podporo Dejanu Židanu, pač pa slovenski proizvodnji hrane, saj smo vsi – tako politiki kot javnost – dojeli, da ima zagotavljanje hrane mnogo večji pomen, kot smo v preteklosti mislili. Pri tem bi rad poudaril, da ima za takšno razmišljanje v parlamentu precej zaslug tudi parlamentarni Odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, saj se v razpravah člani tega odbora ne delijo na pozicijo in opozicijo, pač pa se skupaj trudijo za napredek na področjih, ki jih pokrivajo. To pa znatno olajša delo samega kmetijskega sektorja, predvsem pa je njihova podpora pomembna danes in v prihodnjih mesecih, ko bodo pospešeno potekale razprave in pogajanja o prihodnosti Skupne kmetijske politike (v nadaljevanju SKP) v obdobju od leta 2014 do leta 2020. Pomembno je, da ustvarimo v državi enotna stališča in jih plasiramo navzven po vseh »kanalih«. Tu pa nimam v mislih le administracije,

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je inštitucija, ki jo slovenski kmetijski prostor potrebuje. Zna jasno definirati potrebe kmeta in kmetijstva. Zanj je značilna hitra odzivnost, mnenja, za katera jo zaprosimo, pripravi strokovno in jih hitro posreduje. Všeč mi je, da vodstvo zbornice vneto in argumentirano brani stališča slovenskega kmeta, in je trd, a korekten pogajalec. Menim, da je prišlo do pomembnega premika tudi pri odnosu drugih ministrstev do Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. Na to kaže tudi odločitev o rednih tri- oziroma štirimesečnih srečanjih nevladnih organizacij v kmetijstvu z Vlado in predsednikom Vlade. Rezultati so že vidni. Tako smo na primer skupaj dosegli spremembo Zakona o delu na črno, saj z vloženim amandmajem tradicionalna kmetijska dela ne bodo več predmet zakona. Tudi tu je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije imela pomembno vlogo, saj je zahtevo podkrepila z dobrimi argumenti, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pa je tudi želelo zaščititi interese kmetov. Kot vidite, je le takšno skupno delovanje sektorja plodno.

pač pa je pomemben kanal preko nevladnih organizacij, ki so v organih Evropske unije zelo upoštevane. Pomemben deležnik v tem pretoku poenotenega mnenja so tudi naši evropski poslanci oziroma njihovo sode-

lovanje z drugimi člani EU parlamenta. Zato je tudi ohranjanje stika z njimi zelo pomembno.

Slabo leto sicer ni dovolj, da bi izpeljali svoje načrte, pa vendar je dovolj dolga doba, da

lahko naredite nekakšen pregled doseženega. Kako bi označili dosežke preteklih enajstih mesecev oziroma ali so premiki na področjih, ki ste jih v začetku mandata izpostavili, dovolj hitri in gredo v pravo smer?

Osebnost bi si želel, da se stvari, ki se lahko naredijo, naredijo takoj. Dosedanje izkušnje pa so pokazale, da v administraciji ni tako enostavno. Predvsem ne v kmetijstvu, za kar so tudi objektivni razlogi. V mislih imam na eni strani zaveze do Evropske unije, na drugi pa gre za pogodbeno vezane zadeve. Pa vendar menim, da premiki so vidni. Prvi cilj je bil vzdrževanje likvidnosti kmetijskega sektorja z vsemi možnimi sredstvi. Kmetijski prostor je bil prezadolžen in brez sredstev. Poskrbeli smo, da so bili transferji denarja v kmetijstvo pravočasni ne glede na stanje v državnem proračunu. To nam je večinoma tudi uspelo. Ob tem bi se rad javno zahvalil ministru za finance dr. Francu Križaniču, ki je razumel pomen pravočasnega dotoka denarja v kmetijski sektor. Obenem smo speljali kar nekaj interventnih ukrepov, ki so pomembno pomagali kmetijam. Sektor smo tudi razbremenili, in sicer je najpomembnejšo razbremenitev predstavljalo znižanje katastrskega dohodka. Poteka tudi proces t. i. deadministriranja, pri čemer je zelo pomembno sodelovanje z nevladnimi organizacijami. Želimo se znebiti čim več administrativnih ovir.

V tem trenutku imamo tudi nekaj pomembnih dokumentov in zakonov, ki so pred sprejemom. To je na prvem mestu resolucija »Zagotovimo si hrano za jutri«, ki je strateški dokument in daje osnovo za izvajanje intervencij do leta 2020 ter je pomembna za pogajanja z Evropsko unijo. Pred sprejetjem je Zakon o promociji kmetijskih in živilskih proizvodov, v državnem zboru pa je tudi že Zakon o spremembi Zakona o zemljiščih, ki je še kako pomemben za slovensko kmetijstvo in kmete.

Na novinarski konferenci ob srečanju z avstrijskim ministrom za kmetijstvo Nikijem Berlakovichem smo lahko slišali, da so slovenska in avstrijska stališča zelo blizu tako glede prihodnosti SKP oziroma razporeditve plačil znotraj prvega in drugega stebra kot tudi glede uporabe gensko spremenjenih organizmov in pomena biomase pri nadomeščanju fosilnih goriv. Nismo pa mogli prezreti pomembne razlike med državama - raven samooskrbe z najpomembnejšimi kmetijskimi pridelki in izdelki v Avstriji je res zavirljiva. Sicer je na deklarativni ravni večkrat slišati, da je tudi v Sloveniji potrebno dvigniti delež samooskrbe, a nikoli nismo slišali predloga, kako bi to lahko naredili. Kako dvigniti delež samooskrbe z mesom, pšenico, zelenjavo ...?

Žal je pri nas drugačen položaj kot v sosednji državi. Avstrija je, kot ste slišali, na vseh področjih, z izjemo pridelovanja vrtnin, samooskrbna oz. je celo pomembna izvoznica hrane. Njihova usmeritev, da čim več pridelajo doma, s predelovanjem dosežejo dodano vrednost in šele takšne izdelke potem izvažajo, se je pokazala za zelo dobro. Velik uspeh je, da so tudi na področju poljščin postali samooskrbni. Šele ko so takšno raven dosegli, so začeli razvijati zeleno energijo, predvsem z uporabo odpadne biomase v gozdarstvu in lesarstvu. V kmetijstvu pa so podprli le nekaj kmetij in še to zgolj tam, kjer se kot surovina uporablja odpadna biomasa. Torej so polja v prvi vrsti namenjena pridelovanju hrane.

V Sloveniji smo glede samooskrbe najslabši na področju vrtnin. Izjemno slabi smo tudi pri pridelavi poljščin – pridelamo komaj dobro polovico. Dokler se

ne sprejme ustrezna zakonodaja, bomo na ministrstvu v prvi vrsti skrbeli za zaščito kmetijskih zemljišč. To pomeni, da smo zelo rigorozni pri izdaji naših mnenj glede državnih kot tudi občinskih prostorskih načrtov. Bili smo tudi pobudnik pri vzpostavljanju t. i. pšenične verige, s čimer smo dosegli večjo varnost za kmete, ker se v naprej dogovorijo pogoji ter nabor sort. Pri tem je pomembno, da dosežemo tudi zavedanje o tem, da so v Sloveniji žita pridelana na bolj sonaraven način, za kar je potrebno tudi plačati določeno ceno. Navsezadnje pa tudi izvajamo vrsto splošnih ukrepov za podporo kmetijski proizvodnji. Lotili smo se tudi nesorazmerij v t. i. prehranski verigi, ki negativno vpliva na kmetijstvo in živilsko industrijo. Obenem pa želimo doseči, da državljani spoznajo, da je za njih dobro, da kupujejo v Sloveniji proizvedeno hrano.

Pri reševanju enega izmed izjemno perečih problemov pravične delitve dohodka med deležniki v verigi od njive do mize še ni prišlo do pomembnih premikov. Prispevali ste k dogovoru med tistimi, ki so skupaj na samem dnu – kmeti, zadrugami in živilskopredelovalno industrijo. V oči pa bode odsotnost pripravljenosti sodelovanja pri trgovcih. Francoski predsednik države se je osebno vmešal v reševanje teh težav in jasno dal navodila, da mora biti delež dohodka enak deležu vložka. Vlada je pripravila predloge pogodb, glede katerih se morajo vsi akterji opredeliti oz. se dogovoriti. Če tega ne bodo storili do določenega datuma, bo razmerja določil kar predsednik države sam. Bi morda morali slediti francoskemu zgledu?

Tu smo tudi mi začeli z resnim delom. Danes urejamo raz-

mere, ki so že dolgo neurejene, in danes se spopadamo z določenimi slabimi praksami, ki jih želimo urediti. S tem pa ogrožamo določene interese, zaradi česar je odpor toliko večji. Kljub temu pa ne bomo odnehali. Pri tem nam je v veliko pomoč resolucija Evropskega parlamenta, ki je bila sprejeta avgusta 2010, in je podlaga za pripravo kodeksa. Ti dogovori zdaj potekajo za zaprtimi vrati znotraj skupine, v kateri so predstavniki potrošnikov, trgovcev, živilskopredelovalne industrije, kmetijskega sektorja in nekaterih neodvisnih strokovnjakov. Dali smo jim čas in mir, da takšen kodeks pripravijo, a slednji bo učinkovit le, če bo zavezujoč in bo predvideval sankcije za kršitelje. Osnutek kodeksa je že pripravljen, trenutno potekajo usklajevanja med partnerji. Če to ne bo uspelo, imamo pripravljen osnutek zakonodajne rešitve, kot jo vidi ministrstvo, ki je odgovorno za proizvodnjo hrane v Sloveniji. Z dogajanjem v Franciji sem seznanjen in sem v stiku s francoskim kmetijskim ministrom Brunom Le Maireom. Pri njih so izhajali iz reševanja t. i. mlečne krize, ko so oblikovali določene pogodbe, ki so urejale oziroma uravnotežile odnose med odkupovalci in pridelovalci. To, kar so se v Franciji odločili, ne pomeni nič drugega kot to, da bodo te pogodbe »potegnili« do trgovine. Za Slovenijo je seveda zanimiv izid francoskih medpanožnih pogajanj. Njihova rešitev je lahko model za druge države, tudi za nas. Seveda je vprašanje, ali je sploh možno najti rešitev v okviru obstoječe zakonodaje EU. V kolikor to ne bo možno, bodo pač potrebne spremembe evropske zakonodaje.

Ob nastopu sem sicer večkrat poudaril, da mora biti to področje regulirano, da trg s hrano ne more biti obravnavan kot dru-

POGOVOR S KMETIJSKIM MINISTROM MAG. DEJANOM ŽIDANOM

gi prosti trgi. Da ima svoje značilnosti, specifičen mehanizem in drugačen pomen. Takrat so mi številni kritiki očitali, da ne razumem načel kapitalizma. Danes pa je vedno bolj jasno, da je to področje, kjer je vloženo veliko denarja, kjer so intervencije pogoste in je zelo regulirano. To je potrebno priznati in ga primerno urediti. Zato mislim, da so Francozi na dobri poti in jim bomo lahko sledili.

Javno ste se zavzeli za preprečitev prodaje Mercatorja hrvaškemu kupcu in tudi jasno povedali, zakaj. Ali menite, da bi morebitna prodaja Mercatorjevih delnic v nepravne roke pomembno vplivala na položaj slovenskih pridelovalcev oz. bi vplivala na odnose znotraj omenjene verige od njive do mize?

Proces, ki v Sloveniji trenutno poteka, lahko poenostavljeno poimenujemo detajkunizacija, ki pa ima tudi negativne posledice, kot so prodaje deležev ali celotnih živilskih in trgovskih podjetij. Mercator ni navadna gospodarska družba. Je najpomembnejša tržna pot za pretok slovenske hrane do slovenskega potrošnika in je eno redkih slovenskih podjetij, ki ima realne možnosti, da postane mednarodni »igrallec«. Takšnih ni več dosti. Če prihaja do spremembe lastništva, ima prehranski sektor pravico, da pove, kaj želi. In naša želja je, da bo tudi prihodnji lastnik na-

daljeval z razvojem podjetja. In zakaj sem se tako negativno odzval na možnost odkupa s strani hrvaške družbe? Razlogov je bilo več. Hrvaški kupec ni navadno trgovsko podjetje, pač pa gre za vertikalni poslovni sistem, njen pomemben del je lastna proizvodnja hrane. In jasno je, da bo to hrano prednostno plasiral tudi na slovenske police, ki bodo predstavljale nov tržni prostor. Obenem pa se moramo spomniti, da ta sistem v preteklosti ni bil prijazen do slovenske hrane. In tudi če mi kdo to očita, da govorim o nacionalnem interesu, kar je v bližnji preteklosti bilo neprimerno znotraj EU, pa menim, da mora država pri proizvodnji hrane ohranjati svoje interese! Tisti, ki so prepričani, da si morajo domači pridelovalci in proizvajalci hrane poiskati nove trge izven meja, se zelo motijo!

Proizvodnja hrane je lokalna zadeva! Tega se zavedajo tudi velike prehranske države, kot je Italija, kjer izvozijo manj kot 20 odstotkov svoje hrane. Glavni kupec bo vedno domači kupec!

Napovedali ste tudi nadzor nad delom tistih, ki so financirani iz proračuna. Po slabem letu verjetno že imate kakšne načrte za spremembe. Ali lahko že izveemo, kakšne bodo in na katerih področjih oziroma znotraj katerih služb se bodo zgodile?

Največje spremembe se dogajajo pri sprejemanju letnih načrtov. Ti načrti se razlikujejo

v tem, da so natančneje opredeljena posamezna področja, ki jih vlada financira, obenem pa omogočajo učinkovit nadzor. Naj pa poudarim, da Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano stoji za stališčem, da so javne strokovne službe potrebne in jih je potrebno varovati, obenem pa jim omogočiti stabilnost. Vse službe so petodstotno znižanje proračuna, ki je doletel celoten javni sektor, sprejele z razumevanjem. Sicer je največji prejemnik proračunskih sredstev Zavod za gozdove Slovenije, za njim pa Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije z dvema stro-

kovnima službama - javno kmetijsko svetovalno službo in službami v živinoreji.

Predsednik KGZS Ciril Smrkolj je predlagal najmanj dvoletni program dela strokovnih služb, ki delujejo znotraj KGZS. Na ta način bi bilo zagotovljeno nemoteno delo služb. Kakšno je vaše mnenje?

S predsednikom Cirilom Smrkoljem se strinjam. To je smotno, saj tudi proračun sprejemamo za dobo dveh let. Potrebno je zdaj najti operativno rešitev.

»MAG. TATJANA ČOP

Nujno potrebujemo nove poslovne modele

Na redni seji Odbora za poslovno organiziranost kmetijstva in mednarodno sodelovanje pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (KGZS), ki je potekala 21. marca, so člani skupaj z direktorji zadrug, ki so člani sveta KGZS, obravnavali Vizijo razvoja slovenskega kmetijstva s poudarkom na uporabi novih poslovnih modelov.

Razpravljavci so poudarili nujnost povezanosti med KGZS in Zadružno zvezo Slovenijo (ZZS), saj morata imeti obe skupni oziroma isti cilj za dobrobit kmeta in kmetijstva v Sloveniji. V ta namen je potrebno času primerno zadružni sistem dodelati in si prizadevati za poenoten nakup in nabavo za celotno državo. Tak ukrep bi znatno znižal cene repromateriala za kmeta in prispeval k dvigu njegove konkurenčnosti. V preteklosti so že bili posamezni tovrstni poskusi, vendar je delo na tem področju zaradi neresnosti nekaterih zadrug propadlo. Razpravljavci so zaradi izkušenj iz preteklosti poudarili, da je treba nujno in hitro najti sistemsko rešitev. Vsi so se strinjali, da slednje ni možno brez kapitala in dobro urejenih pogodbenih odnosov.

Na koncu razprave so zavzeli stališče, da je potrebno ZZS čim prej seznaniti s pobudami KGZS in jih povabiti k sodelovanju v ekspertni skupini, kjer bi pripravili sistemske rešitve. V kolikor ZZS ne bo pristopila, bo KGZS sama pristopila k iskanju konkretnih rešitev za izboljšanje razmer na trgu. Prisotni so bili tudi mnenja, da se je začetna vroča razprava na temo vizije končno ohladila in je prerasla v konstruktiven začetek iskanja rešitev.

»PETRA KLINER

Tik pred izidom Zelene dežele, v četrtek, 24. marca, je Državni zbor RS sprejel Zakon o promociji kmetijskih in živilskih proizvodov, in sicer s 67 glasovi za in nobenim proti. Zakon je kar enajst let nastajal na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, posamezne različice so dobile več ali manj podpore, a nikoli tolikšne, da bi lahko spravili Zakon do končne oblike in sprejetja. Zakon predvideva vzpostavitev sistemskega financiranja promocije kmetijskih in živilskih proizvodov.

Zakaj toliko pozornosti navzkrižni skladnosti?

Navzkrižna skladnost je sedanja in bodoča sopotnica plačil iz ukrepov kmetijske politike. Nepoznavanje zahtev lahko drago stane.

Zakonodaja Evropske unije je v letu 2003 v izvajanje skupne kmetijske politike uvedla navzkrižno skladnost, po kateri se kmetom lahko zniža plačilo iz ukrepov kmetijske politike, če ne upoštevajo postavljenih zahtev s področja javnega zdravja, zdravja živali in rastlin, okolja in dobrega počutja živali.

Po podatkih Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je v letu 2010 znižanje plačil za 1-15 odstotkov doletelo 2.158 kmetijskih gospodarstev zaradi kršitev navzkrižne skladnosti. Zaskrbljujoče je, da že obstaja 85 kmetijskih gospodarstev, ki so že dosegla 15-odstotno znižanje plačil. Lahko se zgodi, da bodo te kmetije v 2011 in naslednjih letih v primeru ponavljajočih ali namernih kršitev izgubile od 15 do 100 odstotkov plačil iz naslova ukrepov kmetijske politike.

V Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije smo v preteklih letih pri pripravi zakonodaje vseskozi hoteli doseči, da so pravila razumljiva, preprosta in izvedljiva na slovenskih kmetijah. Zahtevali smo dosledno umestitev olajšav, ki izhajajo iz zakonodaje EU v domačo zakonodajo. Posledica naših prizadevanj je bila uvedba malih kršitev ter zmanjšanje višine kaznovanih točk oziroma preoblikovanje zahtev v bolj izvedljive. Zahtevali smo znižanje odstotka kontrolira-

nih kmetij na raven, predpisano z EU-zakonodajo. Z navzkrižno skladnostjo so kmetje dobro seznanjeni zaradi obveščanja KGZS preko kmetijskih svetovalcev, ki delujejo v okviru KGZS. Kmetom je na voljo tudi *Priročnik za izvajanje zahtev navzkrižne skladnosti za kmetijska gospodarstva*, objavljen na spletni strani MKGP. Kmetijski svetovalci s sistemom kmetijskega svetovanja za navzkrižno skladnost odpravljajo težave kmetov pri izpolnjevanju zahtev ob obiskih na kmetijah, za katere se kmetje lahko kadar koli lahko z njimi dogovorijo.

Marsikdo se je v teh letih tudi že srečal s kontrolnim pregledom s strani Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP), ki v Sloveniji kontrolira izvajanje zahtev. Kontrole navzkrižne skladnosti se v glavnem izvajajo na kraju samem, nekatere pa tudi administrativno. Škoda, da kljub pomoči, ki je na voljo, ne uspemo v RS znižati odstotka najdenih napak, ki kmetom jemljejo denar. Priporočamo, da vsebinam navzkrižne skladnosti kmetje namenijo še več pozornosti in v ta namen pogosteje povabijo kmetijske svetovalce na svoje kmetije.

PREDPISI, KI DOLOČAJO PRAVILA NAVZKRIŽNE SKLADNOSTI

Pravila navzkrižne skladnosti sedaj izhajajo iz Uredbe sve-

ta (ES) št. 73/2009 z dne 19. januarja 2009. V Sloveniji so bila nekatera pravila navzkrižne skladnosti, tako kot v starih državah članicah, uvedena v letu 2005, v polni meri jih morajo kmetje izpolnjevati od leta 2007 dalje. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano na podlagi pravil iz EU zakonodaje objavlja zahteve v Uredbi o predpisanih zahtevah ravnanja ter dobrih kmetijskih in okoljskih pogojih pri kmetovanju, nazadnje v Uradnem listu RS, št. 7/2010. Uredba določa vsa pravila za navzkrižno skladnost na enem mestu, razen tistih, ki veljajo za izvajalce Kmetijsko okoljskega programa (KOP), ki so objavljeni v Uredbi o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013 v letih 2010–2013, nazadnje v njeni spremembi v Uradnem listu RS, št. 12/2011.

Prvi del pravil se nanaša na predpisane zahteve ravnanja, ki izvirajo iz določenih delov posameznih evropskih direktiv in uredb in so uvedene tudi v naši zakonodaji. Ker gre za zakonodajne določbe, so kmetje lahko kaznovani na osnovi zakona, uredbe ali pravilnika in tudi niso upravičeni do celotnih plačil iz ukrepov kmetijske politike.

Drugi del pravil, ki lahko zniža višino plačil kmetom, izhaja iz standardov dobrih kmetijskih in okoljskih pogojev, ki

jih določi država članica iz določenih vsebin, ki se nanašajo na erozijo tal, organsko snov v tleh, strukturo tal, minimalno raven vzdrževanja kmetijskih zemljišč ter zaščite in upravljanja z vodnimi viri.

Tretji del pravil je posvečen preprečitvi zmanjšanja skupne površine travinja, kjer bo Slovenija uvedla zahteve na ravni kmetije le, če bo razmerje med površino trajnih travnikov in površino kmetijskih zemljišč na območju Republike Slovenije, ugotovljeno na osnovi zbirnih vlog 2004 in 2005, zmanjšano za več kot osem odstotkov.

SPREMEMBE UREDBE O PREDPISANIH ZAHTEVAH RAVNANJA TER DOBRIH KMETIJSKIH IN OKOLJSKIH POGOJIH PRI KMETOVANJU V LETU 2010

A. Dvig kazenskih točk in zaostren sistem sankcioniranja

Vsaka zahteva navzkrižne skladnosti, ki na kmetiji ni izpolnjena, se v sistemu sankcioniranja šteje z določeno predpisano višino kazenskih točk. Glede na točkovanje pred letom 2010 se je po novem pri večini zahtev povečalo število kazenskih točk. Stopnja kršitve je določena z ocenami 10, 20, 50 ali 100 za posamezno kršitev, pri čemer ocena 10 pomeni najnižjo in 100 najvišjo težo kršitve.

TEMA MESECA – NAVZKRIŽNA SKLADNOST

Točke se po posameznem standardu seštevajo in če se jih nabere do 49, se upravičena plačila v tekočem letu zmanjšajo za 1 odstotek. Razred kazenskih točk od 50 do 99 pomeni za kmeta 3-odstotno znižanje upravičenih plačil. Če pa je kazenskih točk 100 ali več, je znižanje plačil 5-odstotno. Uvedeno je tudi ločevanje kazni glede na stopnje kršitve. Tako po novem poznamo: S – srednjo stopnjo kršitve, L – lažjo stopnjo kršitve in T – težjo stopnjo kršitve. V katero kršitev se uvrsti nespoštovanje zahteve, je odvisno od dejstev in presoje glede teže kršitve.

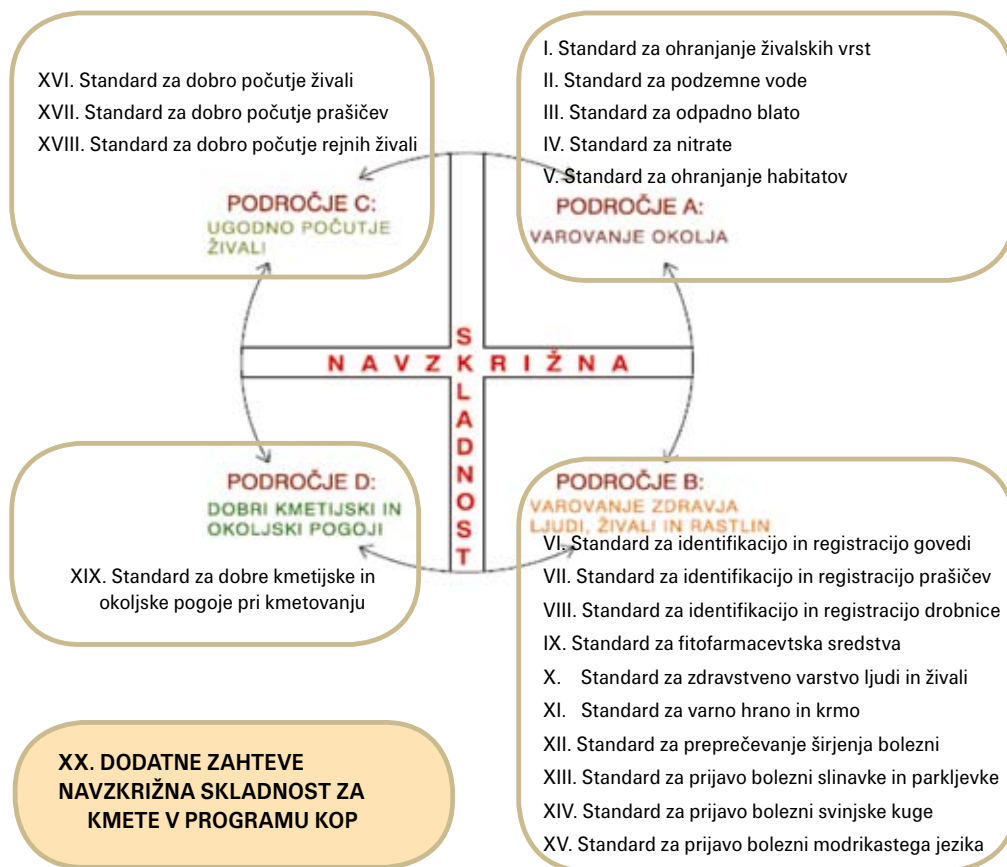
B. Združitev standardov po področjih :

- PODROČJE A (varovanje okolja),
- PODROČJE B (varovanje zdravja ljudi in živali),
- PODROČJE C (dobro počutje živali) in
- PODROČJE D (dobri kmetijski in okoljski pogoji).

V primeru kršitev več standardov znotraj posameznega področja se za znižanje izplačil uporabi seštevke točk samo v enem standardu, in sicer tistemu, ki ima najvišji odstotek znižanja. Odstotki znižanj izplačil se med področji seštevajo, vendar v enem letu ne smejo preseči 5-odstotnega znižanja za vsa plačila. Tudi če je seštevke odstotkov večji, je znižanje plačil v tekočem letu 5-odstotno.

C. Nove zahteve

Nove zahteve, ki so bile dodane posameznim standardom, so bile posledica prilaganja evropski in nacionalni zakonodaji in odpravi nekaterih pomanjkljivosti predhodne Uredbe o predpisanih zahtevah ravnanja ter dobrih kmetijskih

Področja navzkrižne skladnosti in razvrstitev standardov znotraj področij (vir: Priročnik za izvajanje zahtev navzkrižne skladnosti za kmetijska gospodarstva, KGZS 2010)

in okoljskih pogojih pri kmetovanju. (npr.: zaradi nove Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (Ur.l. RS, št. 113/2009), je bilo dodanih nekaj novih (oz. prenovljenih) zahtev v standard za nitratre, največ ostalih vsebinskih sprememb je posledica novosti v področju D (dobri kmetijski in okoljski pogoji), ki so posledica sprememb v EU zakonodaji).

D. Male kršitve

Uredba je uvedla tudi male kršitve, ki ne vplivajo bistveno na okolje in zdravje ljudi, živali ali rastlin in zaradi njih niso oziroma ne bodo nastale trajnejše škodljive posledice. Male kršitve se lahko odpravijo v času kontrole na kraju samem oziro-

ma v roku (15 dni) po tem, ko je kontrola kmeta z zapisnikom obvestila o mali kršitvi. Če v tem predpisanem roku kmet na Agencijo RS za kmetijske trge in razvoj podeželja pošlje dokazila (izjava, fotografija) o odpravi male kršitve, sankcije za kmetijo niso uvedene.

KDAJ SE IZVAJAJO KONTROLE?

V letu 2010 se je na kraju samem preverjalo 111 zahtev navzkrižne skladnosti iz 18 sklopov standardov, 8 zahtev iz standarda za dobre kmetijske in okoljske pogoje pri kmetovanju ter 7 dodatnih minimalnih zahtev za uporabo gnojil in fitofarmaceutskih sredstev, ki se preverjajo le pri zavezancih za KOP. Administrativno se pre-

verjajo zahteve, za katere ni potrebe, da jih kontrolor preverja na kraju samem, saj ARSKTRP iz dostopnih podatkov lahko sama razbere kmetovo ustrezno ravnanje. Te zahteve so:

- Na kmetijskem gospodarstvu letni vnos dušika iz živalskih gnojil ne presega 170 kg N/ha kmetijskih zemljišč v uporabi.
- Kmetijsko gospodarstvo, ki uporablja kupljeno ali zunaj lastnega kmetijskega gospodarstva pridobljena organska gnojila, ima dokazila o nakupu ali o prejemu organskih gnojil.
- Pravočasnost označitve in priglasitve označitve ter premikov govedi.
- Premiki se sporočajo v CRPŠ, kot je predpisano.

• Premiki se sporočajo za CRD, kot je predpisano. Kontrole se opravljajo po vseh standardih po kritičnih obdobjih skozi celo koledarsko leto (1. januar do 31. decembra), zato moramo pravila vse skozi spoštovati. Časovna razporeditev kontrol ima sledeče posebnosti:

PODROČJE A: Varovanje okolja

- Standard nitrati:
 - delno celo leto,
 - delno (uporaba gnojnice ali gnojevke), od novembra do februarja,
- Standard ohranjanje habitatov:
 - delno celo leto,
 - delno vzdrževanje ekstenzivnih sadovnjakov in travniških površin po 15. oktobru,
 - delno obrezovanje mejic od marca do oktobra.

PODROČJE B: Varovanje zdravia ljudi in živali

- o Standard fitofarmaceutska sredstva:
 - celo leto,
 - prednostno: od aprila do novembra;

PODROČJE D: Dobri kmetijski in okoljski pogoji

- o Standard dobri kmetijski in okoljski pogoji pri kmetovanju:
 - celo leto,
 - prednostno po 15.10.
- Kmetijsko okoljski program:**
 - o dodatne minimalne zahteve za uporabo gnojil
 - delno celo leto,
 - delno (uporaba gnojnice ali gnojevke) od novembra do februarja.
 - o dodatne minimalne zahteve za uporabo fitofarmaceutskih sredstev
 - celo leto,
 - prednostno: od aprila do novembra.

DOBRO JE VEDETI!

Neskladnost je ugotovljena, če je najdena pri kakršni koli kontroli, izvedeni na podlagi Uredbe o predpisanih zahtevah ravnanja ter dobrih kmetijskih in okoljskih pogojih pri kmetovanju Uradni list RS, št. 7/2010, ali pa če je bil nanjo na kakršen koli drug način opozorjen pristojni kontrolni organ (npr.: na podlagi prijave razvoza gnojevke po zamrznjenjih tleh sredi zime, bo podatek o kršitvi in kršitelju na voljo ARSKTRP, da izvede znižanje plačila iz ukrepov kmetijske politike, če prav kršitve ni ugotovila njena kontrola).

Obseg neskladnosti se ugotovi ob upoštevanju, ali ima neskladnost daljnosežne posledice ali pa je omejena na samo kmetijo.

Resnost neskladnosti je odvisna zlasti od pomena posledic neskladnosti ob upoštevanju ciljev zadevne zahteve ali standarda.

Stalnost neskladnosti je odvisna zlasti od trajanja učinka ali možnosti za odpravo teh učinkov na primeren način.

Ponovljena neskladnost pomeni neskladnost z isto zahtevo, standardom ali obveznostjo, ugotovljeno več kakor enkrat v zaporednem obdobju treh koledarskih let, če je bil kmet obveščen o prejšnji neskladnosti oziroma imel možnost, da sprejme potrebne ukrepe za odpravo prejšnje neskladnosti. Zato ARSKTRP na nivoju KMG_MID-a za vsak posamezen sklop zahtevkov pridobiva in obdeluje informacije o kršitvah iz naslova navzkrižne skladnosti, vsakič za tekoče leto in pretekli dve leti. V primeru ponavljanja kršitev se višine odbitkov v druge letu pomnožijo z faktorjem tri v zvezi s prvo ponovitvijo krši-

tve. Ko je dosežen odbitek v višini 15 odstotkov, mora plačilna agencija obvestiti kmeta, da mu bo razglasila namerno kršitev, če bo ista neskladnost ponovno ugotovljena. Velja namreč, da če se v naslednjih dveh letih ugotovi ponovna kršitev iste zahteve, se ta šteje kot namerna. Plačilna agencija zato lahko zniža plačilo za več kot 20 odstotkov in lahko celo izvede do 100 odstotkov skupnega odbitka. Pravila navzkrižne skladnosti so resna sopotnica kmetovanja, v primerih izjemnega obsega nespoštovanja pravil, resnosti ali stalnosti kršitev ali kadar se ugotavljajo ponovljene namerne neskladnosti, znižanja pripeljejo do popolne izključitve iz ene ali več shem pomoči, ki se uporablja eno ali več koledarskih let, kar lahko privede

kmetijo na rob preživetja. Zato je zelo pomembno, da se posvetimo vsaki ugotovljeni kršitvi in sami ali s pomočjo kmetijskega svetovalca nemudoma popravimo stanje na kmetiji, ter pazimo, da se ne ponovi.

NEKATERE ZAHTEVE ZNOTRAJ STANDARDOV, KI SO POGOSTO KRŠENE IN KAJ PRIPOROČAMO

Standard za identifikacijo in registracijo govedi, zahteva: Vodenje registra govedi na gospodarstvu (RGG) ažurno in na predpisan način

Priporočljivo ravnanje: Kot imetnik govedi, razen prevoznika, vodimo register govedi na gospodarstvu (RGG), v kategoriji vpisujemo podatke in beležimo vse spremembe najpozneje v sedmih dneh po dogodku.

Vpisujemo naslednje dogodke: rojstvo in označitev živali, prihod živali na gospodarstvo, odhod živali z gospodarstva.

Standard za identifikacijo in registracijo govedi, zahteva: Označitev govedi

Priporočljivo ravnanje: Govedo označim najpozneje do starosti 20 dni. Če se žival premakne na drugo lokacijo pred to starostjo, jo označim še pred premikom. Neoznačena žival je žival, ki je starejša od 20 dni in nima v ušesih nobene ušesne znamke (oziroma nobene veljavne ušesne znamke). Žival, ki ima v ušesih obe ušesni znamki, je popolno označena, žival z eno samo ušesno znamko je nepopolno označena. V okviru navzkrižne skladnosti se v letu 2010 kaznuje gospodarstvo, na katerem nadzornik ugotovi določen delež neoznačenih živali. Če žival izgubi ušesno znamko, mora imetnik živali, ki je opazil izgubo, v enem tednu naročiti dvojni znamki, po prejetju dvojnika pa najpozneje v enem tednu znamko vstaviti v uho. Nepopolno označena žival se ne obravnava kot kršitev navzkrižne skladnosti.

Standard za identifikacijo in registracijo prašičev, zahteva: Register prašičev na gospodarstvu (RPG)

Priporočljivo ravnanje: Vsak imetnik prašičev, razen prevoznika, mora voditi register prašičev na gospodarstvu (RPG), v katerega mora vpisovati podatke najpozneje v sedmih dneh po dogodku. Vpisuje naslednje dogodke: prihod živali na gospodarstvo, odhod živali z gospodarstva, nadomeščanje izgubljenih ušesnih znamk ter enkrat letno stalež prašičev na gospodarstvu, ki ga sporoči tudi centralnemu registru prašičev. Skupino živali, ki se premika, mora ob premiku spre-

mljati spremni list, ki ga napiše in s podpisom potrdi imetnik, ki živali oddaja. Prejemnik živali mora hraniti spremni list še najmanj tri leta po prejemu živali.

Standard za identifikacijo in registracijo drobnice, zahteva: Register drobnice na gospodarstvu

Priporočljivo ravnanje: Vsak imetnik drobnice, razen prevoznika, mora voditi register drobnice na gospodarstvu (RDG), v katerega mora vpisovati podatke najpozneje v sedmih dneh po dogodku. Z letom 2010 morajo imetniki v RDG poleg doslej predpisanih zahtev za živali, rojene na kmetijskem gospodarstvu ali kupljene po 31. decembru 2009, dodatno voditi še naslednje podatke: identifikacijsko številko živali, leto rojstva in datum označitve, mesec in leto smrti živali na gospodarstvu, pasmo in genotip, če sta poznana.

Standard za identifikacijo in registracijo drobnice, zahteva: Označitev živali

Priporočljivo ravnanje: Živali morajo biti označene zaradi spremljanja premikov, zaradi vodenja registrov na obratu in zaradi registracije imetnikov živali v evidenci imetnikov drobnice. Živali se označuje z dvema plastičnima ušesnima znamkama v obe ušesi. Znamki sta štirioglati, rumene barve ter vsebujeta individualno identifikacijsko številko živali. Od 31. decembra 2009 je uvedena elektronska identifikacija, ki je obvezna za vse živali v državah članicah, razen v državah, ki imajo manj kot 600.000 glav drobnice.

Standard za fitofarmaceutska sredstva, zahteva: Uporaba samo registriranih fitofarmaceutskih sredstev ali sredstev, za katera je bilo izda-

no izjemno dovoljenje, dovoljenje za razširitev uporabe v RS ali dovoljenje za promet identičnih FFS iz drugih držav članic EU.

Priporočljivo ravnanje: Pred uporabo fitofarmaceutskega sredstva se prebere navodilo za uporabo in etiketa, na kateri so razvidne oznake o datumu in veljavnosti registracije ter za katero rastlino in namen uporabe je sredstvo registrirano.

Standard za fitofarmaceutska sredstva, zahteva: Na kmetijskem gospodarstvu se vodijo evidence o uporabi FFS na prostem in v zavarovanih prostorih in uporabi obdelanega semena po GERK-PID-u in kulturah (v skladu s prilogo I Pravilnika o dolžnostih uporabnikov FFS). Evidence se hranijo najmanj pet let.

Priporočljivo ravnanje: Evidence o uporabi fitofarmaceutskih sredstev in tretiranelega (obdelanega) semena je potrebno voditi po GERK-PID-u in kulturah na predpisan način Evidence je potrebno hraniti najmanj pet let. Pridelovalci, ki že vodijo predpisane evidence v integrirani, ekološki pridelavi ali v okviru ukrepov SKOP/KOP, morajo dodatno voditi le evidence datuma tretiranja in datuma spravila pridelkov.

» ANTON JAGODIČ

SLOGA
Kmetijsko gospodarska zadruga z.o.o.

V Slogi je moč!

AKCIJA John Deere 2011 na kvadrat!

JOHN DEERE

John Deere 5080M
34.500 EUR z DDV
(gotovinska cena)

John Deere 6430
STANDARD 120 KM
57.000 EUR z DDV
IZREDNO BOGATA OPREMA

IZJEMNA KVALITETA,
IZJEMNA PONUDBA,
IZJEMNA CENA!

OBIŠČITE NAŠO SPLETNO STRAN
www.john-deere.si

www.sloga.si

KTC ŠENČUR, Kranjska c.29, Šenčur, tel.: 04/25 19 760
KTC BELTINCI, Gregorčičeva 2, Beltinci, tel.: 02/53 52 350
KT Lovrenc na Dravskem polju, tel.: 02/79 53 055

Človek je, kar je

Poznavanje shem kakovosti v Sloveniji in Evropski uniji je dobrodošlo tako za porabnike kot za ponudnike hrane.

Razmah nakupovalnih središč, vstop tujih blagovnih znamk na naš trg ter spremenjen način življenja so botrovali spremembam potrošniških navad pr nas.

Vse več kupujemo v trgovinah s pestro ponudbo hrane, za katero pa marsikdaj nimamo podatka o njenem poreklu, kakovosti, načinu pridelave, predelave itn. Zato smo se v Sloveniji v okviru zakonodaje Evropske unije odločili, da uvedemo sistem certificiranja in spremljanja kakovosti kmetijskih pridelkov oziroma živil, ki imajo posebne lastnosti zaradi višje kakovosti, geografskega porekla, tradicionalnih posebnosti oziroma okolju prijaznejših načinov pridelave. Taki pridelki in živila imajo na embalaži zaščitni znak.

Zaščitni znak opredeljuje *Pravilnik o zaščitnem znaku za označevanje kmetijskih pridelkov in živil* (Ur. list št. 3, 14. januar 2011). Nad sistemom označevanja z zaščitnim znakom bedi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), ki podeljuje zaščitne znake za certificirane izdelke in živila. Zaradi posebnih lastnosti se lahko kmetijski pri-

delki in živila vključijo v eno od shem kakovosti in si pridobijo pripadajoči zaščitni znak. Višjo kakovost zaščitnih proizvodov zagotavljajo in vzdržujejo dodatne kontrole, katerim pravimo postopek certificiranja.

RAVNI ZAŠČITE

Na državni ravni imamo več stopenj zaščite glede na območje pridelave, izvor surovin, način pridelave itn.

Pri **zaščiteni označbi porekla** mora celotna proizvodnja potekati znotraj natančno opredeljenega geografskega območja, hkrati pa na lastnosti takega kmetijskega pridelka ali živila bistveno vpliva geografsko okolje (npr Nanoški sir). Trenutno imamo v Sloveniji šest certificiranih kmetijskih pridelkov oziroma živil z zaščiteno označbo porekla.

Pri **zaščiteni geografski označbi** vsaj ena od faz proizvodnje poteka znotraj opredeljenega geografskega območja (Kraški pršut, Štajersko prekmursko bučno olje, Prleška tünka, Slovenski med itn). Trenutno imamo v Sloveniji devet certificiranih kmetijskih pridelkov oziroma živil z zaščiteno geografsko označbo.

Zajamčena tradicionalna posebnost zagotavlja tradicionalen način proizvodnje ali sestave oziroma uporabljene tradicionalne surovine. S to označbo so trenutno zaščiteni trije proizvodi, in sicer Prekmurska gibanica, Idrijski žlikrofi, Belokranjska pogača.

Višja kakovost zagotavlja specifične lastnosti, ki so boljše od istovrstnih kmetijskih pridelkov oziroma živil in odstopajo od njihove minimalne kakovosti (med Zlati panj, reja prašičev za meso PIGI itn). Z višjo kakovostjo je certificiranih pet kmetijskih pridelkov in živil.

Poleg teh štirih zaščitnih znakov obstajajo še trije zaščitni znaki, ki opredeljujejo načine pridelave oz. lastnosti. To sta znaka za **integrirano in ekološko** pridelavo, kjer znak pridobi kmetija, zadruga, kmetijsko podjetje itn. V okviru te zaščite je MKGP več kot dvesto fizičnim in pravnim osebam podelilo znak za ekološko pridelavo ter okrog šestdesetim za integrirano pridelavo. Posebna kategorija je **naravna mineralna voda**. Ta znak ima šest ustekleničenih vod v Sloveniji (npr. Costella, Dana ...).

Zaščitni znaki zagotavljajo zanesljivo informacijo o kontrolirani kakovosti izdelka ter pridelavi v skladu s zahtevanimi predpisi. Eden izmed poglavitnih ciljev certificiranja je ravno zagotavljanje varnih in visokokakovostnih kmetijskih pridelkov oz. živil slovenskemu potrošniku. Poleg slovenskih

označba porekla

geografska označba

zajamčena tradicionalna posebnost

višja kakovost

ekološki

integrirani

naravna mineralna voda

Domači kmetijski pridelki imajo vrsto prednosti pred tujimi. Pidelki in izdelki slovenskih kmetij so sveži, kakovostni, varni, zdravi in okusni. Slovenski kmetje sodelujejo v shemah kakovosti, živila pridelujejo in predelujejo v skladu s slovensko in evropsko zakonodajo. Tako pripomorejo k višji kakovosti slovenske hrane in prispevajo k povečanju dodane vrednosti v kmetijstvu. Nakup domačih pridelkov in izdelkov ohranja delovna mesta v Sloveniji ter krajša prodajne poti, zato predstavlja tudi manjše onesnaževanje okolja zaradi transporta.

zaščitnih znakov obstajajo tudi simboli Evropske unije, o tem pa več kdaj drugič.

ZAŠČITNI ZNAK

Zaščitni znak je sestavljen iz napisa (geografska označba, višja kakovost itn), ki je napisan s črno barvo, znaki pa so v

naslednjih barvah:

- višja kakovost – rdeča,
- označba porekla – temno rjava,
- geografska označba – svetlo rjava,
- zajamčena tradicionalna posebnost – rumena,
- ekološki – temno zelena,

- integrirani – svetlo zelena,
- naravna mineralna voda – modra.

Sodelovanje v shemah kako-
vosti je povezano z dodatnimi
stroški in obveznostmi, ki jih
trg praviloma ne povrne v celo-
ti, kar pogosto predstavlja ovi-

ro za hitrejšo in večje vključe-
vanje proizvajalcev v te sheme.
Zato se v okviru Programa ra-
zvoja podeželja 2007–2013 so-
financira vzpostavitev shem
kakovosti.

»MARJAN PAPEŽ

Slovinci uživamo preveč soli

Čezmerno uživanje soli v prehrani je pomemben dejavnik tveganja za nastanek kroničnih nenalezljivih bolezni in pomeni resno grožnjo za zdravje ljudi. Po podatkih nacionalnih raziskav odrasli prebivalci Slovenije v povprečju zaužijejo več kot 12 gramov soli na dan, kar je kar dvakrat več od priporočil. V prehrani Slovencev so največji vir zaužite soli mesni izdelki, kruh in krušno pecivo ter siri.

KAKŠNO HRANO POTREBUJE NAŠE TELO?

Naše telo je zgrajeno iz beljakovin, maščob in ogljikovih hidratov, da pa nam telo dobro deluje, potrebujemo še nujno potrebne vitamine, minerale, nekatere aminokisliline in maščobne kisline (rečemo jim esencialne snovi). Minerali so rudninske snovi, ki jih telo ne more ustvarjati samo in jih mora v telo vnesti s hrano. Med minerale pa poleg natrija spadajo še magnezij, kalcij, kalij, železo, jod, cink itd.

Natrij se nahaja v naravi največkrat v obliki natrijevega klorida (NaCl) oziroma kuhinjske soli. Ljudje ga torej v telo vnesemo s soljo, iz telesa pa se izloča z urinom in blatom ter prek kože s potenjem. Potrebe po količini zaužite soli so odvisne od bolezni posameznika, podnebnih razmer in stopnje fizičnega napora.

Vendar je čezmerno uživanje soli v prehrani eden od dejavnikov tveganja za nastanek kronično nenalezljivih bolezni (npr. povišanega krvnega

tlaka, možganske kapi) in pomeni grožnjo za zdravje ljudi. Kronično nenalezljive bolezni so namreč v Sloveniji in svetu, poleg raka, med vodilnimi vzroki za smrt.

SOL IN NJENE LASTNOSTI

Sol je eden izmed najpogosteje uporabljenih dodatkov v predelavi živil. Dodatek soli hrani vpliva na okus, teksturo in obstojnost mesnih izdelkov (kuhano razsoljeno meso, npr. delikatesna šunka, prekajeno meso, šunka, vratina, klobase, safalade, hrenovke, jetrne paštete, sušene salame, suho meso, pršut, panceta), sirov, konzervirane zelenjave, kruha in krušnih izdelkov, predpripravljenih jedi ter veliko drugih živilskih izdelkov.

Poleg značilnega slanega okusa sol tudi poudari aromo izdelkov. Na teksturo izdelkov sol vpliva tako, da izboljša vezavo vode in maščobe, ki se kaže v oblikovanju zelene strukture med toplotno obdelavo. Sol pa vpliva tudi na obstojnost izdelkov, saj deluje kot konzervans.

PRIPOROČILA ZA UŽIVANJE SOLI

Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) in Organizacija Združenih narodov za hrano in kmetijstvo (FAO) priporočata za odraslo prebivalstvo 5 g soli na dan (ena čajna žlička) kot največji dnevni vnos. To priporočilo upošteva tudi Slovenija. Glede na fiziološke potrebe mladostniki in odrasli potrebujejo dnevno samo 1,4 g soli,

otroci v starosti od 1 do 4 let pa 0,8 g soli dnevno.

Ocenjene vrednosti za minimalni vnos soli (g/na dan)

	Starost	Gramov soli na dan
Dojenčki	0-4 mes.	0,2
	4-12 mes.	0,5
Otroci	1-4 leta	0,8
	4-7 let	1,0
	7-10 let	1,2
	10-13 let	1,3
	13-15 let	1,4
Mladostniki in odrasli		1,4

(Povzeto po: Referenčne vrednosti za vnos hranil, Ministrstvo za zdravje, 2004)

KOLIKO SOLI ZAUŽIJEMO?

Po podatkih nacionalnih raziskav odrasli prebivalci Slovenije v povprečju zaužijejo več kot 12 gramov soli na dan, kar je kar dvakrat več od priporočil. Čezmeren vnos soli v prehrani je posledica:

- čezmerne uporabe soli v kupljenih živilih,

SPLOŠNO PRIPOROČILO

Zelo je pomembno, da preden kupite živilo, dobro pregledate deklaracijo živil, kjer je navedena tudi vsebnost soli, ki je običajno označena kot vsebnost natrija na 100 gramov živila. Vsa živila pa nimajo navedene vsebnosti soli oziroma natrija. V tem primeru je potrebno za pretvorbo natrija v sol (natrijev klorid) vrednost pomnožiti z 2,5.

- čezmernega soljenja obrokov v gostinski ponudbi,
- dosoljevanja že dovolj slane hrane pri mizi,
- doma pripravljenih prehranskih izdelkov s previsoko vsebnostjo soli,
- nezadostne ozaveščenosti prebivalcev o pomenu soli za zdravje.

Ugotovljeno je bilo, da je med pripravo in predelavo nekaterim živilom sol velikokrat dodana samo zaradi boljšega okusa. V takih primerih je sol nepotreben dodatek in bi bilo količino treba zmanjšati na najmanjšo še sprejemljivo vrednost, ki pa še vedno ustreza tehnološkim zahtevam in zah-

tevam varnosti hrane.

Ugotovili smo namreč, da je v prehrani Slovencev največji vir zaužite kuhinjske soli: kruh in krušno pecivo (žemlje, kajzerice, sirove štručke ...), mesni izdelki, ki so v prehrani Slovencev zelo pogosto na dnevnem jedilniku (salamo, suho meso, klobase in hrenovke) in siri. Znano pa je tudi, da je dosoljevanje obrokov pri mizi eden od glavnih virov zaužitja soli.

Svetujemo vam, da se izogibate predelani hrani, ki vsebuje veliko soli (predelana, polpripravljena in pripravljena živila: mesni izdelki, pite, pice, konzervirana hrana), instan-

tnim juham, jušnim kockam ter omakam, redko in v manjših količinah uživajte prekajeno meso in mesne izdelke. Že pripravljeno hrano prej poskusite, preden jo dosolite.

Uživajte dovolj sadja in zelenjave, ki vsebujeta veliko kalija, s tem pa nevtralizirate učinek soli. Na embalaži preberite podatke o hranilni vrednosti in se seznanite, koliko soli je v izdelku.

TRAJNO SODELOVANJE Z ŽIVILSKO-PREDELOVALNO INDUSTRIJO ZA ZMANJŠANJE VSEBNOSTI SOLI V ŽIVILIH

Trenutno poteka intenzivno sodelovanje z živilsko-predeloval-

no industrijo (pekarsko in mesno). Cilj trajnega sodelovanja z živilsko-predelovalno industrijo je postopno znižati vsebnost soli v živilih – predvsem tistih, ki za naše prebivalstvo pomenijo največji vir zaužite količine soli (kruh in krušni izdelki ter mesni izdelki).

Dejstva o kuhinjski soli lahko preberete tudi na spletni strani promocijske kampanje za zmanjševanje porabe soli: /www.nesoli.si/ ter na spletnih straneh Inštituta za varovanje zdravja, Zveze potrošnikov Slovenije in Ministrstva za zdravje.

»VIDA FAJDIGA TURK
Inštitut za varovanje zdravja

Razstava pletenic v Prečni

Članice Društva kmečkih žena Novo mesto so tudi letos v Prečni pri Novem mestu pripravile razstavo pletenic – že šesto po vrsti, tokrat drugič na državni ravni.

Pri organizaciji razstave so društvu priskočili na pomoč Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije – Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto, Zveza kmetov Slovenije in Turistično društvo Straža.

Ocenjevanje pletenic je potekalo v soboto, 19. februarja 2011. Iz prostorov nekdanje osnovne šole v Prečni se je širil omamen vonj sveže pečene pletenic. Niso pa bile samo dišeče, ampak tudi lepo izdelane in okrašene. Tričlanska strokovna komisija se je morala zelo potruditi, da je na osnovi pravilnika ocenila obliko vsake pletenice, barvo skorje, videz površine skorje, vonj in okus skorje, barvo, strukturo, vonj in okus sredice in zahtevnost izdelave.

Število pletenic, ki so jih sodelujoči prinesli na ocenjevanje in razstavo, je presegllo vsa pričakovanja. Pletenic je bilo skoraj še enkrat več kot lansko leto, in sicer 92. Najboljšo je spekla Danica Parkelj iz Prečne, takoj za njo pa sta se uvrstili Marija Bozovičar iz Prečne in Štefka Vidic iz Straže (vse iz DKŽ Novo mesto). Komisija je izdelovalcem pletenic podelila 27 zlatih, 42 srebrnih in 18 bronastih priznanj. Priznanja in praktična darila so bila slavno podeljena ob zanimivem kulturnem programu v nedeljo, 20. februarja 2011.

Ob tej priliki so članice DKŽ Novo mesto izdale knjižico Vzhajane dobrote za vsakdanjik in praznik, v kateri je zbranih preko 50 preizkušenih re-

Najboljšo izmed 92 pletenic je spekla Danica Parkelj iz Prečne.

ceptov za peko domačih dobrot za vsakdanjik in praznik. Z njo ponovno odkrivajo pozabljene stare vrednote in okuse, kakršne so z veliko ljubeznijo in pozornostjo pripravljale zgarane roke naših babic, in jih predajajo ročicam naših otrok z željo, da bi obogatile njihova življenja

in življenja naslednjih rodov.

Če si razstave niste ogledali letos, vas lepo vabimo, da to storite prihodnje leto. Lahko pa se tudi opogumite in prinesete na ocenjevanje svojo pletenico. Saj veste – korajža velja!

»MATEJA ZAJC
KGZS – Zavod Novo mesto

Organizirajmo se, skrajni čas je!

Pismo predsednika Odbora izpostave KGZS Ljubljana Vič - Rudnik Tomaža Trobca

Kmetje preživljamo težke čase. Nič lažje ni v kmetijstvu kot v drugih panogah, celo nekoliko težje. Pa vendar nekaterim organizacijam uspeva, da z grožnjami z državljan-sko nepokorščino izsilijo tisto, kar menijo, da jim pripada. Seveda je to legitimna pravica vsakega posameznika ali organizacije, a nikakor ne more biti to na račun drugih, tudi šibkejših. Pred kratkim smo bili priča pritiskom na spremembe na področju dopolnilnih dejavnosti. V takšnih primerih pa upravičeno pričakujemo zaščito s strani naše Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, pa tudi s strani ministra za kmetijstvo.

Precej članov naše zbornice se je v zadnjih tednih obrnilo name in me vprašalo, ali tudi Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije pripravlja kakšno obliko pritiskov. Kolikor vem kot njen lokalni predstavnik se podobne oblike državljan-ske nepokorščine s strani naše zbornice ne pripravljajo. Tudi osebno nekaterih oblik ne podpiram, mislim pa, da bi o dodatnih odločnih ukrepih morala razmisliti tudi Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije. Poudarjam – dodatnih, in sicer zato, ker vem, da je marsikaj že bilo narejenega, a glede na resnost razmer bi morda vseeno morali razmišljati o še kakšnih ukrepih.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije bi morala še bolj pomagati svojim članom vsaj na tistih področjih, kjer spremembe lahko dosežemo že brez dodatnih ukrepov vlade in parlamenta. Naj

omenim lanskoletno študijo o posledicah naše neučinkovite organiziranosti na nabavnem in prodajnem področju, zaradi česar po izračunih avtorjev kmetje izgubljam vsaj trideset milijonov evrov letno. Morda se sliši številka pretirana in nerealna, a prihaja izpod peresa uglednih agrarnih ekonomistov, ki ne obvladajo le teorije, pač pa tudi dobro poznajo stvarnost slovenskega kmetijstva.

In zakaj ne bi vzeli teh trideset ali več milijonov evrov? Moja družina gospodari s kmetijo, ki v slovenskih razmerah velja za večjo. V Ljubljanske mlekarne oddamo letno okoli dvesto tisoč litrov mleka. Po izračunih omenjene študije bi mi ustrežna poslovna organiziranost prinesla vsaj dva tisoč evrov letno čistega plusa, morda pa še precej več. Morda za koga to ni veliko denarja, za slovenskega kmeta, ki naj bi v teh težkih časih investiral še v odkup Ljubljanskih mle-karn, pa to ni majhen znesek. Podpiram razmišljanja, da morajo Ljubljanske mlekarne ostati v slovenski lasti, a če delamo brez zaslužka, jih bomo težko odkupili.

Zato predlagam vodstvu Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije in ga hkrati prosim, naj pomaga organizirati 110 tisoč članov zbornice tako, da bomo tudi na tržnem področju prišli do čim ugodnejših pogojev – tako pri nakupu repromateriala kot pri prodaji pridelkov. Sam sem tudi član kmetijske zadruga, ki se po svoje trudi, a je premajh-

na, da bi nam sama lahko zagotovila boljše pogoje.

V takšnih razmerah težko dojamem razlage, da to ni stvar naše kmetijske zbornice. Pred kratkim sem bil na pogovoru, kjer je uspešen kmet iz avstrijske Koroške Štefan Domej govoril o tem, da bi morala kmetijska zbornica vselej delati v interesu članstva, tudi na poslovnem področju, predvsem, ko druge institucije odpovedo.

Ravno zato člani Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije pričakujemo, da nam bo naša stanovska organizacija, za katero verjamem, da je s svojim delovanjem preprečila marsikateri ukrep vlade, ki bi

še dodatno poslabšal naš položaj, v današnjih težkih časih pomagala tudi na področju trženja.

Glas 110 tisoč kmetov in lastnikov zemljišč je gotovo močnejši od glasu vsakega posameznika. Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije potrebujemo, to smo že večkrat ugotovili, a prav bi bilo, da nam pomaga tudi na tistih področjih, ki so do zdaj bila domena drugih organizacij. In če bomo tudi to dosegli, se bomo kmetje še kako borili za ohranitev obveznega članstva, kot so to ob nekem poskusu razbitja avstrijske zbornice naredili njihovi kmetje. Se pa zelo mudi!

CIFO N.S.Z. 26

NOVO pri dognojevanju žit, koruze, vinogradov, sadovnjakov in zelenjave: Cifo N.Z.S. 26 – tekoče dušikovo gnojilo z dolgotrajnim delovanjem z dodatkom žvepla in cinka.

Cifo N.S.Z. 26 je tekoč pripravek, ki kulturam nudi dušik v obliki, ki ga rastline v celoti asimilirajo. Uporaben je za foliarno škropljenje in fertigacijo.

Vsebuje tudi žveplo, ki povečuje kislost terena in ustvarja idealno mikrookolje za koreninsko absorbcijo mikroelementov, ter cink, ki spodbuja meristemski razvoj poganjkov in korenin.

Uporabo gnojila Cifo N.S.Z. 26 priporočamo v začetnem in srednjem obdobju razvojnega ciklusa rastlin, in sicer v fazah najbujnejšega vegetacijskega razvoja. Redna uporaba spodbuja fotosintezo, sintezo beljakovin ter zagotavlja večjo proizvodnost in kakovostnejši pridelek.

Sestava: dušik (N) skupaj 26 %, od tega nitratni dušik (N) 6 %, amonijski dušik (N) 8 %, sečninski dušik (N) 12 %, žveplov trioksid (SO₃), topen v vodi, 13 %, cink (Zn), topen v vodi, 0,01 %.

Prodaja: ERA KOPLAS d.o.o., Velenje, Prešernova 10, tel. 03 6203 375, in kmetijske trgovine po Sloveniji.

Oglasno sporočilo

Posledice toče lahko omili dobro zavarovanje

Po podatkih Statističnega urada RS je v Sloveniji okoli 75.000 kmetij. Na Zavarovalnici Triglav ocenjujejo, da je v zadnjih letih v povprečju zavarovanih med 35 in 40 odstotki kmetijskih površin.

Glavna nevarnost, ki najbolj ogroža kmetijsko pridelavo v Sloveniji, je toča. Zaradi tega je ta nevarnost poleg nevarnosti požara in strele vključena že v temeljnem zavarovanju posevkov in plodov. Zavarovanje vključuje tako trajne nasade, kot so sadovnjaki, vinogradi ali hmeljišča, kot posevke, kot so žita, krmne in industrijske rastline, vrtnine in drugo. Posevke ali plodove lahko dodatno zavarujemo tudi pred nevarnostjo spomladanskega mraza, viharja in poplave.

Tudi če ima kmet več med seboj nepovezanih zemljišč, so ta lahko zavarovana z eno polico, na kateri je navedena vsaka parcela posebej. Kmetovalci, ki so povezani v zadruge ali druge vrste kooperacij, lahko z Zavarovalnico Triglav sklenejo tudi skupinska zavarovanja.

Višina premije je odvisna od območja

V zavarovalništvu so glede na večletne izkušnje vremenske ogroženosti posamezna območja po državi razdeljena na bolj ali manj nevarna. Temu je prilagojena tudi višina premije.

Zavarovalnica lahko kot pogoj za sklenitev zavarovanja zahteva od kmetovalca tudi izpolnitev nekaterih zahtev. Ena od njih je denimo preventivna aktivna obramba pred točo, kot je postavitve protitočnih mrež v sadovnjakih. Pogodba o zavarovanju pred točo stopi v veljavo ob 24. uri petega dne od dneva sklenitve zavarovanja. Škodo mora zavarovanec prijaviti tri dni od njenega nastanka, pri tem pa mu na njegovo željo na pomoč lahko priskoči zavarovalni zastopnik, so nam še povedali na Zavarovalnici Triglav.

Končna ocena škode se postavi pred spravilom posameznih skupin kmetijskih kultur. Zavarovalnino na Zavarovalnici Triglav praviloma

izplačajo nekaj tednov po spravi preostanka pridelka, vsekakor pa še v jeseni tekočega leta. Višina zavarovalnine se praviloma izračuna na podlagi ocenjene škode za vsako parcelo posebej, pri čemer se upošteva tudi morebiti dogovorjena soudeležba (odbitna franšiza) zavarovanca pri škodi. Ne izplača pa se takrat, ko niso izpolnjeni pogoji, ki opredeljujejo zavarovalno jamstvo. Na primer, kadar je nastala škoda v mejah dogovorjene soudeležbe zavarovanca pri škodi.

Možnost sofinanciranja zavarovanja

Po vsakoletni državni uredbi je kmet lahko upravičen do sofinanciranja dela zavarovalne premije. Pogoj je seveda, da je nosilec kmetijskega gospodarstva. Ob sklenitvi zavarovanja se dogovori za plačilo dela premije, ki ga krije sam, sofinancirani del pa nato zavarovalnica namesto kmeta uveljavlja neposredno od Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

promocijsko besedilo

KRMNE POLJŠČINE

Krmne poljščine na travinju ali njivskih površinah zagotavljajo kakovostno krmo in se odlično vključujejo v kolobar

Večletne krmne mešanice za travinje:

- Travnik brez lucerne** – travna mešanica za košno rabo
- Travnik z lucerno** – beljakovinsko bogata deteljno-travna mešanica za košnjo
- TDM 1** – za intenzivno košno-pašno rabo na lahkih tleh
- TDM 2** – za intenzivno košno-pašno rabo na srednje težkih tleh
- TDM 3** – za intenzivno košno-pašno rabo na težkih in kislih tleh
- PAŠNIK** – izbrana mešanica za pašo
- VRANEC** – mešanica za pašo in trenažo konjev

Krmne mešanice za setev na njivskih površinah:
Mešanica z lucerno – deteljno-travna mešanica za njive na sušnih območjih

Specialni mešanici z obloženim semenom:

- LOLIMIX z obloženim semenom** – travna mešanica za dosejevanje na travinju z intenzivno košnjo
- RUŠA z obloženim semenom** – travno-deteljna mešanica za dosejevanje na travinju za pašo in visoke lege

Lucerne:

- Lucerna SOČA** – za čisto setev in setev v mešanicah s travami, za vse načine uporabe
- Lucerna KRIMA** – za pridelovanje krme v manj ugodnih rastnih razmerah
- Lucerni SOČA in KRIMA z bakterijo Rhizobium** – za boljšo simbiozo dušika iz zraka – hitrejša rast in večji pridelek

STROKOVNE INFORMACIJE:

Zvonko Glažar, E: zvonko.glazar@semenarna.si, T: (01) 475 92 48, M: 051 340 250

NAROČILA:

Uroš Benec, E: uros.benec@semenarna.si, T: (01) 475 93 43, M: 031 339 267
 Peter Prešeren, E: peter.preseren@semenarna.si, T: (01) 475 92 96, M: 041 710 492
 Janko Mencigar, E: janko.mencigar@semenarna.si, T: (02) 530 34 32, M: 041 837 785

SEMENARNA Ljubljana, d. d.
 Dolenska c. 242, Ljubljana, Slovenija
 T: (01) 475 92 00, F: (01) 427 33 38, www.semenarna.si

Več informacij o krmnih poljščinah na www.semenarna.si, v rubriki **KATALOGI**

Vloga biomase v boju proti podnebnim spremembam

Sečnja gozdov in spreminjanje površin v kmetijske namene v svetovnem merilu močno pripomorejo k podnebnim spremembam. V Sloveniji lahko zaradi uveljavljenega trajnostnega gospodarjenja in dobrih evidenc javne gozdarske službe z veliko natančnostjo določimo, koliko lesa imamo in koliko od tega je najprimernejše uporabiti za energetske namene.

Od začetka industrijske revolucije se zaradi rasti potrošništva ter večanja prebivalstva povprečna temperatura nenehno povečuje. Tako se je v zadnjih sto letih povečala za okoli 0,8 stopinj Celzija. Do leta 2050 se predvideva dvig od ene do 2 stopinji Celzija, do leta 2100 pa od 2 do 5 stopinj. Ob sedanjih rasti potrošništva in potrošniške miselnosti se bodo v naslednjem stoletju skoraj vse naravne surovine popolnoma izrabile.

JE LES BOLJE PREDELATI ALI KURITI?

Lesna in papirna industrija, ki uporablja isti les, kot je primeren za kurjenje, že dolgo opozarja, da se ji s spodbujanjem ogrevanja lesna biomasa draži in da ji primanjkuje lesa. S stališča lastnika je vsako povišanje cen lesa, ki počasi sledi cenam energentov, dobrodošlo, industriji pa to močno poviša stroške obratovanja. Kot dobra praksa se kaže povezava lesne predelave ter ogrevanja na odpadno biomaso, kjer se z odvečno toploto suši les ter pridobiva električna energija. Zaradi velikih spodbud se izboljša tudi ekonomika osnovne žagarske in lesnopredelovalne dejavnosti. Kot cilj trajnostne rabe lesne surovine se ves les najprej upo-

rabi v izdelkih z nestrupenimi premazi ter se nato reciklira ali skuri. Sedanja predelava in obdelava lesa z strupenimi premazi, plastiko ali lepili namreč ne reši okoljske problematike.

BIOMASA IZ KMETIJSKIH POVRŠIN IN PRIDELAVA HRANE

Slovenija ob trenutnih prehranskih navadah ne proizvede dovolj hrane za dva milijona ljudi. Ob spremenjenih prehranskih navadah oziroma manjšemu deležu mesa v prehrani je Slovenija prehransko samozadostna. Do večjih težav v mednarodni trgovini bi lahko prišlo le ob večjih svetovnih krizah. V tem primeru je za Slovenijo veliko večja težava energetska neodvisnost. Brez nafte lahko namreč pluge vlečemo le z voli. Evropska unija je tudi zaradi tega predvidela nujni 10-odstotni delež biogoriv do leta 2020. Slovenija je za predpisan delež biogoriv predvidela uvoz iz drugih držav.

NA POHODU SO NOVE TEHNOLOGIJE

Ob razvoju in izboljševanju ekonomike novih tehnologij za pridobivanja biodizla in bioplina iz lesa ter etanola iz celuloze se z višanjem cen nafte le-te približujejo meji ekonomske upravičenosti. Nadaljnje višanje cen

nafte in energentov lahko celo brez subvencioniranja odkupnih cen energije močno vpliva na večji delež kmetijskih rastlin, ki se namenjajo za biodizel, bioplina ali kurjavo.

Slovenija zaenkrat še nima predvidenih projektov za postavitev biorafinerij za les, ki bi lahko deloma rešile težavo

energetske odvisnosti od nafte. Zaradi počasnega uvajanja tehnologij je Slovenija edina država v Evropski uniji, ki nima niti ene vetrne elektrarne kot ene najcenejših možnosti za pridobivanje obnovljive energije.

» MIHAEL KOPRIVNIKAR

MEDNARODNO LETO
GOZDOV • 2011

Gozdovi za ljudi

TAJFUN
GOZDARSKI VITLI
REZALNO CEPILNI STROJI

TAJFUN Planina d.o.o. Planina 41/a SI - 3225 Planina pri Sevnici
Tel: +386 / 3 746 44 00 Fax: +386 / 3 579 12 41 E-mail: prodaja@tajfun.si www.tajfun.si

Zakaj RIO deklaracija?

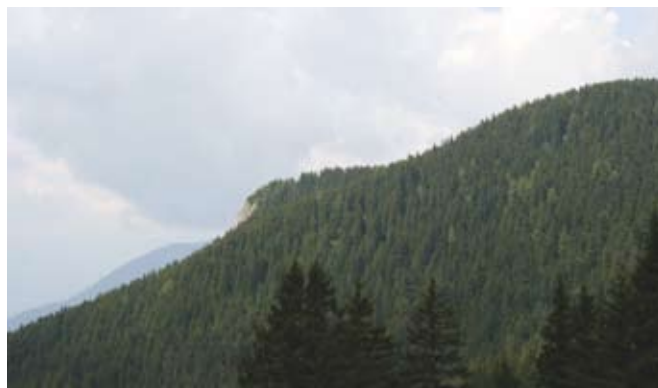
Na konferenci v Riu de Janeiru novembra lansko leto je t. i. RIO deklaracijo podpisala tudi Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije. Gre za izjavo, ki z desetimi točkami opredeljuje načela boljšega gospodarjenja z gozdovi.

Gozdovi zagotavljajo okoljske, družbene in gospodarske prednosti in so odločilen dejavnik za življenje na Zemlji. Zaradi vedno večjih potreb po surovinah in hrani se bo z deklaracijo spodbudilo trajnostno gospodarjenje z gozdovi, ki upošteva celovitost in medsebojno odvisnost življenja na planetu ter priznava in ceni pomen podeželskih skupnosti in družin, katerih preživetje je odvisno od gozdov.

RIO deklaracija vključuje deset načel za boljše gospodarjenje s svetovnimi gozdovi:

1. Javne in zasebne politike spodbujanja trajnostnega gospodarjenja z gozdovi lahko uspejo zgolj ob izboljšanju kakovosti življenja ljudi, ki živijo v gozdovih in/ali so odvisni od njih.

2. Države morajo zagotavljati, da dejavnosti v okviru njihovih pristojnosti ali njihovega nadzora ne povzročajo okoljske, socialne ali gospodarske ško-

de območjem in ljudem zunaj meja državnih pristojnosti ter da z njimi ne kršijo mednarodnih protokolov in konvencij.

3. Za zagotovitev trajnostnih standardov certificiranja gozdov, nacionalne politike o gozdovih ter smernic za zasebna in javna naročila morajo biti ti skladni s potrebami sedanjih in prihodnjih generacij.

4. Vrednote miru, socialne pravičnosti, globalne ekonomske enakosti in varovanja okolja so medsebojno odvisne in neločljive. Zmanjšanje revščine je nujen pogoj za trajnostno gospodarjenje z gozdovi.

5. Trajnostno gospodarjenje z gozdovi je mogoče najbolje doseči z zagotavljanjem več pravic vsem interesnim skupinam prek odprtih in dostopnih procesov.

6. Širjenje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi na vse gozdove sveta zahteva sodelovanje med vsemi interesnimi skupinami in vladami ter pregledne postopke.

7. Trajnostno gospodarjenje z gozdovi je treba prilago-

editi zapletenim družbenim izzivom, kot so podnebne spremembe, rast prebivalstva in vse večje pomanjkanje virov, ki jih povzročajo netrajnostni vzorci pridelave in potrošnje, zlasti tisti z visokimi emisijami ogljikovega dioksida.

8. Trajnostno gospodarjenje z gozdovi bo najuspešnejše, če bo temeljilo na znanstvenih dognanjih, lokalnih izkušnjah in tradicionalnem znanju o gozdovih ob upoštevanju mednarodnih protokolov in postopkov.

9. Za optimalno varovanje gozdnih virov so potrebni previdnostni pristopi s strani interesnih skupin na vseh območjih s tveganjem resne ali nepopravljive škode.

10. Vzpostavitev trajnostnega gospodarjenja z gozdovi je glavni izziv v mnogih delih sveta. Prostovoljno certificiranje gozdov ter politike zasebnega in javnega naročanja so pomembni dejavniki varovanja gozdov in od gozdov odvisnega prebivalstva.

» MIHAEL KOPRIVNIKAR

Svetovni gozdovi

Gozd je po zemeljski obli neenakomerno porazdeljen, saj 54 odstotkov gozda raste na desetih odstotkih celotne površine Zemlje. Obstaja deset držav, ki gozda sploh nimajo. Svetovnih gozdnih površin je več kot 4 milijarde hektarov, kar ustreza 31 odstotkom celotne površine, kar je v povprečju 0,6 ha na prebivalca.

Slovenija ima z 1,2 milijona hektarjev v primerjavi s tem enak odstotek na prebivalca, v skupni površini gozdov pa to pomeni le 0,03 odstotka svetovnih gozdov.

Stopnja krčenja gozdov ostaja zaskrbljujoče visoka. Čeprav se trend krčenja upočasnjuje, je od leta 2000 izginilo za okoli 40 milijonov hektarov gozdov. To pomeni na letni ravni krčenje za površino dveh Slovenj oziroma okoli 10 tisoč hektarov na dan.

PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes), Program za potrjevanje certifikacije gozdov, je program za spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi. Poznajo ga v 34 državah, danes je PEFC certificiranih dobrih 232 milijonov hektarjev gozda.

Raba obnovljivih virov energije – priložnost za kmetovalce

Zaradi povečanega zanimanja kmetovalcev za tehnologije izkoriščanja obnovljivih virov energije je KGZS - Kmetijsko gozdarski zavod Murska Sobota na to tematiko 26. januarja 2011 organiziral strokovni kolegij, ki ga je odprl dr. Stanislav Kapun.

V pozdravnem govoru je udeležence kolegija nagovoril direktor KGZS - Kmetijsko gozdarskega zavoda Murska Sobota Franc Režonja, nato pa so se na temo obnovljivih virov energije zvrstile predstavitve. Uvodoma je Zdenko Vrečič iz podjetja Fotovolt d.o.o. predstavil proizvodnjo elektrike na osnovi malih sončnih elektrarn ter različne fotovoltaične sisteme iz ponudbe podjetja, ki sonč-

no energijo pretvarjajo v električno s pomočjo fotovoltaičnih modulov, sestavljenih iz sončnih celic. Sončne elektrarne koristijo brezplačen vir energije, vzdrževanje je minimalno, omogočajo hitro vzpostavitev ter ne povzročajo hrupa oziroma nevarnih emisij plinov. Kmetje so si lahko na primeru realiziranih projektov ogledali primere izgradnje sončnih elektrarn vse od pridobitve lo-

UKROTITE DIVJINO.
Pomlad | 2011

Husqvarna
TMS Brežice d.o.o.
Trnje 4 a
8250 Brežice
Tel. 07/49-66-650
tms@siol.net
www.tms-brežice.si

**Vabimo na dneve odprtih vrat,
ki bodo od 1.4. do 3.4.11
od 8.00 do 17.00 ure
v naših prostorih.**

169,- € HUSQVARNA 133 IC	HUSQVARNA CTH 136	HUSQVARNA KOSILNICE 58 / LC
-----------------------------	-------------------	-----------------------------

kacijske informacije do sklenitve pogodbe o prodaji električne energije. V nadaljevanju je specialist za agrarno ekonomiko Damjan Jerič predstavil kalkulacije o ekonomičnosti proizvodnje elektrike na osnovi malih sončnih elektrarn, s katerimi je potrdil, da je investiranje v primeru uspešnih kandidatur na državnih razpisih ekonomsko upravičeno. Marjan Kolar iz skupine Keter je predstavil proizvodnjo elektrike na osnovi bioplina, primere delujočih bioplinarn ter ponudbo podjetja Keter Organica. Bioplinske naprave delujejo čez vse leto, dodatno zagotavljajo toplotno energijo za ogrevanje, omogočajo večkratno izkoriščanje substratov ter ne povzročajo ne-

prijetnih vonjav. Po krajšem odmoru je Jasmina Kotnik iz podjetja Keter Organica predstavila potencial bioplina v Sloveniji in ekonomiko bioplinskih naprav, doc. dr. Rok Mihelič pa je ob koncu predaval še o možnostih uporabe končnega substrata po fermentaciji. Udeleženci strokovnega kolegija so tako na enem mestu pridobili vse potrebne informacije o posameznih sistemih rabe obnovljivih virov ter o ponudbi predstavljanih podjetij, kar jim bo gotovo služilo kot dobra osnova pri odločanju za morebitno investiranje v predstavljene tehnologije izkoriščanja obnovljivih virov energije.

» JERNEJ PEČNIK

KGZS – Zavod Murska Sobota

Ekološka pridelava žit

Med ekološkimi kmetijami je največ živinorejskih. Vedno več pa je zglednih poljedelskih kmetij. Najbolj zanimiva je pridelava ekoloških žit.

Za razliko od konvencionalne in integrirane obdelave polj je pri ekološkem poljedelstvu potrebno bolj ozaveščeno, pravočasno in skrbno obdelovati tla. Z razširjenim poljskim kolobarjem, v katerem so ugodne poljščine, dodatno zagotovimo večjo rodovitnost tal. Za uspešno ekološko poljedelstvo je potrebno kolobar obogatiti in vključiti nad 30 odstotkov detelj ter ostalih metuljnic. Gnojimo le z organskimi in naravnimi mineralnimi gnojili, v kolikor je to resnično potrebno in smiselno.

PREUSMERITEV

Veliko pridelovalcev trenutno žita prideluje na način, ki je blizu ekološkemu, a za to nimajo ustreznega certifikata. Da bi dobili certifikat, se je potrebno vključiti v kontrolo ekološkega kmetovanja na eni od kontrolnih organizacij. Če se prijavimo do 31. decembra tekočega leta, lahko v naslednjem letu uveljavimo pravico do plačila za ekološko kmetovanje. Preusmeritveno obdobje traja dve leti. Tretjo sezono žito lahko prodamo kot ekološko. Za manj stresen prehod v ekološko kmetovanje velikim, čistim kmetijam pogosto svetujejo delno preusmeritev. To pomeni, da je kmetija ekološka le z eno panogo, npr. ekološkim poljedelstvom, medtem ko vinogradništvo, sadjarstvo ali živinorejo lahko izvaja po ustaljeni praksi. Izkušnje kažejo, da se na

Na ekoloških kmetijah so ročne setve žit še vedno pogoste.

tak način tudi večje kmetije, v skladu z njihovimi možnostmi, postopno v celoti preusmerijo v ekološko.

PREZIMITEV ŽIT

Proti koncu zime preverimo uspešnost prezimitve žit tako, da ocenimo, v kateri fazi razrasti so rastline. Če je žito v zgodnji fazi razrasti, je lahko razlog pozno izvedena setev. Večina posevkov v zimo preide s tremi listi in več, kar zagotovi dobro odpornost na mraz. Ob pregledu prezimitve bodimo pozorni tudi na uspešnost izvedene setve. Past lahko predstavlja setev pire, če jo izvedemo z žitno sejalnico. Preslegasta setev je lahko posledica setve semena pire v plevah. To povzroča mašenje sejalnice, če med sejanjem ne kontroliramo dogajanja v nasipnici. Uporaba oluščene semena pire omogoča natančnejšo setev, a je kalivost semena

zaradi pogostih nepravilnosti pri luščenju velikokrat zelo nizka (le okrog 30 odstotkov).

V kolikor se nam zdi setev redka, kljub temu da smo posejali priporočeno količino semena, v tem času še ni potrebna zaskrbljenost. Razraščanje žit se bo še nadaljevalo z začetkom rasti. Sicer pa velja, da je ekološka pridelava uspešnejša, če je posevek redkejši. Ob tem imajo posamezne bili lepše možnosti (več prostora, svetlobe in hrane), da obrodijo obilne klase. V takem primeru bodimo še bolj pozorni na pravočasno izvedbo gnojenja, ki je še pomembnejše kot sama količina gnojila.

DOGNOJEVANJE

Spomladi je zelo pomembno, da pravočasno izvedemo prvo dognojevanje. Tako zagotovimo posevkom hrano za boljšo razrast in kasneje pravo gostoto posevka, ki zagotovi visok

pridelek. Pri ekološki pridelavi je ukrep prvega dognojevanja še pomembnejši, saj uporabljamo le živinska gnojila, ki so počasi delujoča. Uporabimo lahko gnojivko ali gnojnico, s katero pognojimo posevke v odmerku 10-15 m³/ha, v razredčitvi z vodo v razmerju 1 : 1. Pomembno je, da so vsa živinska gnojila negovana oziroma prezračevana. Hlevski gnoj je zelo primerno gnojilo za prvo dognojevanje, vendar ob pogojju, da je predhodno kompostiran in fino raztrošen po žitu. Le tako gnojilo zmanjšuje zapleljenost žit, kar predstavlja eno od kritičnih točk pridelave.

ZDRAVSTVENO STANJE POSEVKA

Tudi na zdravstveno stanje žita bodimo pozorni ob pregledu njiv. Snežna plesen, razne sneti, kasneje pepelasta plesen, progavost in pegavost so posledica

setve okuženega semena. Glede na to, da ekološka pridelava uporablja le nerazkuženo seme, je potrebno, bolj kot pri konvencionalni pridelavi, biti pozoren na zdravstveno stanje semena. Že pred setvijo lahko izvedemo razkuževanje semena z različnimi pripravki, ki so dovoljeni v ekološkem kmetovanju. Za ta postopek lahko uporabimo toplo vodo, zeliščne pripravke ali pripravke iz alg. Okužbe semena spodbujajo tudi obilno jesensko gnojenje z živinskim gnojem, zato ga odsvetujemo.

V tem času bodimo pozorni tudi na razna rumenenja, ki so posledica fizioloških motenj zaradi zbitih ali zakisanih tal. Taki znaki zahtevajo nujno ukrepanje. Zakisana tla si lahko privoščimo v pridelavi rži in pire, nikakor pa ne v ječmenu in pšenici. Tudi v mladem žitu še lahko odpravljamo zakisanost z naravnimi mletimi apnenci, takoj ko se tla dovolj osušijo za prehod s stroji. S tem ukrepom bomo izboljšali tudi sprejem fosforja, ki je v zakisanih tleh nedostopen rastlinam kljub dobri založenosti tal. Apnenje bo izboljšalo tudi talno strukturo ter preprečilo vdor nekaterih težkih kovin v žito, če so se morda pojavile v tleh..

PREPREČEVANJE ZAPLEVELJENOSTI IN RAHLJANJE TAL

Na zmanjševanje zapleveljenosti uspešno preventivno delujemo z bogatim kolobarjem, z večjim deležem ugodilk in s setvijo žita za metuljnicami (grahom, deteljami, DTM) ali zgošnjimi okopavinami. V tradicionalnem načinu pridelave žit so zmanjšali količino plevelov s setvijo podsevkov. To izvedemo že v zgodnjem spomladanskem času, po prvem česanju, v fazi razraščanja žita. Priporočamo

belo ali črno deteljo v odmerku do 10-20 kg/ha. Lahko pa se odločimo tudi za podsevek esparzete ali plavice, ki spodbujevalno (alelopatsko) delujeta na rast pšenice.

Zbita njivska tla rahljamo s česalom. Hkrati s tem mehanskim posegom zatiramo tudi vznikle plevelce. Za uspešno delovanje mora biti žito enakomerno globoko posejano. Česalo priporočajo v uporabo od faze treh razvitih listov do začetka kolenčenja. S česanjem bodo žita ojačala in z večjo močjo srkala hranila iz tal. Mehanska obdelava je možna tudi z okopalnikom, a to je potrebno načrtovati že ob setvi, z večanjem medvrstne razdalje. Priporočajo se predvsem za pšenico, spomladi do globine 4 cm, medtem ko pri ječmenu in rži tak ukrep zaradi večje možnosti poškodb korenin ni priporočljiv.

UPORABA ZAŠČITNIH SREDSTEV

V ekološkem kmetovanju smemo uporabiti zaščitna sredstva, ki so dovoljena in našeta v Prilogi II Uredbe komisije (ES) 889/2008. Vendar zaradi previsokih stroškov tega v ekološkem poljedelstvu pogosto ne izvajamo neposredno. Pripravki morajo imeti registracijo za uporabo v posamezni poljščini. V pšenici nimamo registriranih drugih pripravkov razen žvepljenih in zeliščnih proti peplasti plesni. Ker pa se izbor pripravkov dopolnjuje, podatke o dovoljenih pripravkih dobimo v publikaciji Sredstva in smernice za ekološko kmetijstvo ali na internetni strani kontrolne organizacije. Za uporabo registriranih in dovoljenih FFS se odločimo sami, brez prošnje na kontrolno organizacijo in sami za to odgovarjamo. Uporabo

moramo evidentirati in hraniti dokazila za primer kontrole.

PRIPOROČILA GLEDE IZBORA VRSTE IN SORTE ŽIT

Pri izboru vrste žita dajemo prednost manj zahtevnim žitom, kot sta pira namesto pšenice, tritikala namesto ječmena, ali ajda, kjer so zanjo ugodni okoljski pogoji. Med sortami pa se odločamo za na boleznih odpornejše sorte, ki so manj zahtevne za dušik. Prednost imajo sorte, preizkušene na naših tleh. Zato je dobro uporabiti lastno seme. Prednost dajemo sortam, ki so navedene v Podatkovni zbirki ekološkega semenskega materiala (www.mkgp.gov.si), ki se letno dopolnjuje. V primeru ozimne pšenice imamo navedeno sorto saturnus. Na voljo pa je tudi jara pšenica sorte michael. V primeru, da nam navedene sorte ne odgovarjajo ali pa zmanjka semena, je potrebno na kontrolno organizacijo zaprositi za

odobritev nakupa konvencionalnega semena, ki ne sme biti razkuženo.

PRIDELEK IN TRŽENJE

Doseženi ekološki pridelki poljščin so res nekoliko nižji (od 30 do 50 odstotkov) vendar dosežajo višjo ceno na trgu. Cene ekoloških žit se gibljejo med 300 in 500 evrov na tona, kar je precej več od cen konvencionalne in integrirane pridelane pšenice, ki je letos dosegala ceno okrog 130 evrov na tona. Za veliko ekoloških pridelovalcev žit je značilno, da se odločijo tudi za samostojno dodelavo žit v moko, kosmiče ali druge mlevske izdelke. Tako z neposredno prodajo še povečajo dodano vrednost pridelka. Vzpostavlja pa se tudi možnost pogodbenega sodelovanja s podjetjem Žito pri odkupu ekološko pridelanih žit, o čemer lahko izveste več na internetni strani KGZS.

» MATEJA STRGULEC
KGZS – Zavod Novo mesto

Biotehniški center Naklo vas v sodelovanju s Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije v ljudo vabi na predavanje gospoda Hanzeja Stickerja, kmeta iz Št. Jakoba v Rožu (avstrijska Koroška), na temo alternativne obdelave tal z naslovom

Minimalna obdelava tal – moda ali pot v prihodnost.

Predavanje bo potekalo v torek, 5. aprila 2011, od 10. ure dalje v veliki predavalnici Biotehniškega centra Naklo (Strahinj 99, Naklo).

Za vse informacije in prijave pokličite na telefon številka 04 277 21 20 ali 041 499 934 oziroma pišite na e-naslov: peter.ribic@guest.arnes.si oziroma: tecaji@bc-naklo.si.

Pripombe na zapisnik pri kontroli na kraju samem

V Zeleni deželi smo enkrat že pisali o posebnostih upravnega postopka, ki se ga uporablja za postopke uveljavljanja neposrednih plačil za površino in živali iz programa razvoja podeželja. Tokrat želimo opozoriti na nekatere pravice in obveznosti, ki jih mora upoštevati vlagatelj zbirne vloge pri izvajanju kontrole na kraju samem.

UPRAVNI POSTOPEK NA PRVI STOPNJI

Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (v nadaljevanju: Agencija) mora kot upravni organ prve stopnje opraviti ugotovitveni postopek, s katerim se ugotovi vsa dejstva in okoliščine, pomembne za odločitev. Upravno odločbo lahko Agencija izda na podlagi dejstev in dokazov, ki jih navede vlagatelj zbirne vloge, in na podlagi dejstev, ki so upravnemu organu znana oziroma jih sam pridobi (npr. podatki iz kontrolnega pregleda na kraju samem).

KONTROLA NA KRAJU SAMEM

Kontrole, ki jih opravlja Agencija, so namenjene preverjanju skladnosti prijavljenih površin s stanjem v naravi in preverjanju izpolnjevanja pogojev za posamezne prijavljene ukrepe. Praviloma se kontrole izvajajo nenapovedano, kljub temu pa se kontrolor lahko vnaprej najavi po pošti ali telefonu. Kontrolor mora ustrezno pregledati površine, živali in dokumentacijo.

ZAPISNIK O KONTROLI

Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP, 24/06-UPB2, 105/06-ZUS-1, 126/07, 65/08, 47/09 Odl.US: U-I-54/06-32 (48/09 popr.), 8/10) v 74. določa, da se o ustni obravnavi, o ustnih izjavah strank ali dru-

gih oseb in o drugih pomembnejših dejanjih v postopku sestavi zapisnik. Ugotovitve vsake kontrole na kraju samem se navedejo v zapisniku o kontroli na kraju samem. Zapisnik mora kontrolor izpolniti v celoti, vključno z opombami, še zlasti v primeru, ko se ugotovljeno stanje razlikuje od prijavljenega. ZUP v 80. členu določa, da zapisnik, ki je pripravljen in zapisan po pravilih upravnega postopka, postane javna listina. To pomeni, da postane zapisnik dokaz o poteku in vsebini kontrole na kraju samem, ravno tako pa o zaključkih kontrolnega pregleda. Nepravilnost zapisnika je možno dokazovati z ustreznimi argumenti.

PRIPOMBE NA ZAPISNIK O KONTROLI

Preden kontrolor zapisnik zaključí (podpišeta ga kontrolor in stranka na vsaki strani), ga mora prebrati nosilcu kmetijskega gospodarstva ali njegovemu pooblaščenцу; če stranka želi, ga lahko tudi sama prebere. Ob tem lahko stranka poda svoje pripombe, ki se prav tako zapišejo na zapisnik; v kolikor stranka nima pripomb, se to prav tako zabeleži na zapisniku. Pomembno je opozoriti, da ima stranka možnost podati svoje pripombe in nasprotovanja kontrolorju. **Nosilec kmetijskega gospodarstva ali njegov pooblaščenec lah-**

ko pred podpisom zapisnika pojasni svoje videnje zadeve, pove, zakaj se z ugotovitvami kontrolorja ne strinja, navede, kje je prišlo npr. do napake pri merjenju ipd. V kolikor ne poda nobenih pripomb ali obrazložitve, se za ugotovljeno in resnično dejansko stanje štejejo navedbe, ki jih je zapisal kontrolor.

Pred izdajo upravne odločbe je potrebno nosilcu kmetijskega gospodarstva ali njegovemu pooblaščenцу dati možnost, da se izjavi o vseh dejstvih in okoliščinah, ki so pomembne za izdajo odločbe. S podajanjem pripomb na zapisnik je stranki dana možnost, da pojasni vse razloge, na podlagi katerih meni, da je kontrolor nepravilno ugotovil dejansko stanje.

NOVA DEJSTVA IN NOVI DOKAZI

ZUP v 238. členu določa, da v pritožbi (postopek na drugi stopnji) lahko pritožnik navede nova dejstva in nove dokaze, vendar mora ob tem obrazložiti, zakaj jih ni navedel že v postopku na prvi stopnji. V pritožbenem postopku se nova dejstva in novi dokazi upoštevajo le, če so že obstajali v prvem postopku in jih stranka ni mogla predložiti oziroma navesti v prvem postopku.

Nosilec kmetijskega gospodarstva oziroma njegov

pooblaščenec ima možnost izpodbijati in nasprotovati ugotovljenemu dejanskemu stanju že ob koncu pregleda na kraju samem (v postopku na prvi stopnji), in sicer kot pripombe na koncu zapisnika. V kolikor nosilec kmetijskega gospodarstva ali njegov pooblaščenec kontrolorjevim ugotovitvam nasprotuje šele v pritožbi, se ta nova dejstva in novi dokazi ne morejo upoštevati kot pritožbeni razlogi, saj bi jih lahko navedel že med postopkom na prvi stopnji.

ZA KONEC

Nosilec kmetijskega gospodarstva (ali njegov pooblaščenec) naj bo zato v prihajajočih mesecih, ko se bodo izvajali kontrolni pregledi na kraju samem, pozoren na kontrolorjevo delo in njegove ugotovitve. Če se s kontrolorjevimi opažanji ne strinja, naj to ob koncu pregleda jasno pove in zahteva, da se njegove pripombe zapišejo na zapisniku. S tem bo izrazil svoje nestrinjanje in Agencija bo imela na voljo več informacij za odločitev, kar se bo odrazilo v pravilni in zakoniti upravni odločbi.

»GAŠPER CERAR

Z mediacijo do boljših medsebojnih odnosov

Spor se pojavlja v družini, med sosedi, na delovnem mestu, v šoli oziroma v različnih drugih institucijah. Odločamo se med tremi rešitvami. Standardni sta, da spor potlačimo in delujemo, kot da je vse v najlepšem redu, ali da se odločimo za sodno pot. Alternativna je, da udeleženca spora napotimo na mediacijo. Z dejavnim sodelovanjem bosta lahko poleg zanj sprejemljive rešitve ponovno vzpostavila odnos za nadaljnje sodelovanje.

O mediaciji je v zadnjem obdobju pri nas veliko slišati. V juniju 2010 je stopil v veljavo Zakon o alternativnem reševanju spora, ki določa vsem sodiščem v Sloveniji, da ponudijo strankam, ki pred pristojnim sodiščem uveljavljajo svoje pravice oz. zahtevke, rešitev spora z mediacijo (mediacija pridružena sodišču). Mediacija daje možnost, da se med skupnimi sestanki stranke s pomočjo mediatorja poslušajo, sčasoma razumejo ali vsaj dopustijo, da imajo druge stranke različne poglede. To neredko omogoča, da obe stranki poleg tega, da z mediacijo rešita spor ter s tem prihranita čas in denar, uredita tudi dolgoročnejša odprta vprašanja glede odnosa med njima.

Mediacija je strukturiran postopek, v katerem mediator (tretja, nevtralna oseba) pomaga mediantoma (sprta ude-

leženca) prepoznati njune skupne interese in na podlagi tega poiskati in sprejeti rešitev, ki je sprejemljiva za obe strani. Posameznik se za sodelovanje v mediaciji odloči popolnoma prostovoljno in postopek mediacije lahko, kadarkoli želi, prekine ali umakne svoje soglasje. Mediacijo lahko prekine tudi mediator, če ugotovi, da se spor z določene točke ne premakne oziroma da se ne izkazuje več interes po iskanju skupne rešitve.

Sprte stranke bodo z mediacijo za razliko od ustaljene sodne poti prišle do rešitve, ki jo bodo soustvarile. Rešitev bo zato obema stranema prilagojena, lažje izvršljiva ter s tem trajnejša. Obstaja večja verjetnost, da bo ponovno vzpostavljen odnos in komunikacija med strankama ter zagotovilo, da je reševanje sporov z media-

cijo hitreje in cenejše. Vsebina mediacijskega srečanja je zupne narave k čemur se mediator in udeležeca zavežeta s podpisom mediacijske pogodbe. Mediator obravnava oba udeleženca spora enakopravno, ne glede na njun izhodiščni položaj. Običajno mediacijska srečanja trajajo uro do uro in pol. Hitrost reševanja spora je odvisna od udeležencev samih, od njunega dejavnega sodelovanja ter od njune želje po iskanju ustrezne rešitve. Potem, ko udeleženca predstavita vsak svoje stališče, mediator s posameznimi tehnikami, po potrebi tudi ločenimi sestanki umirja napetost med njima ter ju usmerja k vzpostavitvi konstruktivne komunikacije. Z vprašanji ju vodi in jima omogoča, da izražata svoje mnenje, občutke, stališča in interese o konkretni zadevi. Ko so dejstva razkrita, interesi poznani, se začne faza pogajanj. Išče se rešitev, ki bi jo bila pripravljena oba medianta sprejeti. Tudi v tej fazi mediator lahko z ločenimi sestanki odkriva pogajalski prostor enega in drugega medianta.

V primeru, ko stranki dosežeta dogovor, se ga zapiše v obliki sporazuma in ga podpi-

šejo vsi udeleženci. Lahko se sporazum podpiše pred izbranim notarjem v obliki notarskega zapisa s klavzulo neposredne izvršljivosti. V mediacijah, ki jih izvajajo sodišča, t. i. sodišču pridružene mediacije, se ob prisotnosti sodnika podpiše sodna poravnava. To dejstvo je za stranke zelo pomembno, saj je uveljavljanje njihovih zahtevkov v primeru, da se nasprotna stranka ne drži prevzetih obveznosti, mnogo hitreje, kot v primeru, ko ni sklenjena sodna poravnava oz. podpisan notarski sporazum s klavzulo neposredne izvršljivosti.

Mediacija je zagotovo način reševanja sporov, ob katerem v določenem trenutku nasprotna stranke ne vidimo več kot posebljeno zlo, ampak kot podobno prizadeto, razočarano in žalostno osebo, ki je z nami v sporu zaradi nesporazuma, sovpadanja več različnih okoliščin, mogoče zaradi »prijaznih« posrednikov ali enostavno zaradi neustreznega komuniciranja. Več o delovanju Zavoda PaMeT na spletni strani www.zavodpamet.si ali tel. (01) 518 38 90.

»MAG. TADEJA VENGAR
Direktorica Zavoda PaMeT
in mediatorica

RASTLINJAKI

3 x 4 m
le 240 €

Pokličite 031 675 639

- rastlinjaki po meri,
- primerni za zimsko zelenjavo, poleti za paradižnik,
- menja se le folija na 5-8 let

Profilplast, d.o.o., 3204 Dobrna,
tel.: +386 (0) 3 781 80 33,
www.profilplast.si
e-pošta: profilplast@profilplast.si

KUPUJMO
DOMAČE!
KGZS

www.kupujmodomace.si

KGZS - Kmetijsko gozdarski zavod Ljubljana

Dotatne informacije dobite na telefonu: 01 513 07 18. * (N) izvajalci so notranji, (Z) izvajalci so zunanji.

Datum	Naslov	Vrsta	Lokacija	Ura	ur izobraževanja	Predavatelj(i)*
19.-21. 4. 2011	Osnovni tečaj iz varstva rastlin za izvajalce ukrepov	Ne velja za KOP – tečaj	Zadružni dom Zadvor, Cesta II. Grupe odredov 43, Dobrunje	13.00	15	Alenka Caf, Ana Ogorelec, Vesna Velikonja, Damjana Iljaš in Anton Zavodnik (N)

Najboljši hibridi Pioneer, ki so primerni za setev v Sloveniji

Za setev v letu 2011 vam ponujamo samo najboljše izbrane hibride koruze. Vsi naši hibridi so preskušeni na različnih področjih po celotni Sloveniji.

V letu 2011 ponujamo našim zvestim kupcem program Premium seme+, ki zagotavlja kakovosten vznik in zanesljiv pridelek. Seme iz tega programa je dodelano s pomočjo najnovejših tehnologij obdelave semena. Vsi, ki boste v programu, boste imeli garancijo na vznik. Vse podrobnosti programa dobite pri naši promotorski službi, na naši spletni strani in v vaši trgovini.

Šampioni Pioneer za setev 2011

P9400 FAO 340 - nov rekorder za zrnje in silažo	P9494 FAO 370 - nova zvezda, izjemen v suši
PR38A79 FAO 330 - rekorder v pridelku in nizki vlagi	PR37K92 FAO 370 - izjemna kakovost in pridelek
PR37N01 FAO 390 - absolutni zmagovalec	PR37D25 FAO 400 - dolgoletni rekorder
PR36K67 FAO 450 - brez konkurence	PR33Y74 FAO 600 - NOVA zvezda

Poleg naštetih so v ponudbi še ostali hibridi iz naše bogate palete proizvodov: PR38N86 FAO 320, PR37H24 FAO 370, PR38A24 FAO 380, PR38F70 FAO 330 in ostali.

V PONUDBI: Možnost naročila semena, dodatno tretiranega z Mesurolom, in novost Premium seme+ (Poncho + Mesuro). **Več informacij glede najboljših hibridov za vašo njivo dobite pri naši strokovni službi ali pri vašem trgovcu.**

Vabilo

na začetno izobraževanje za biodinamične čebelarje v Sloveniji.

Predavanje bo potekalo 8. in 9. aprila v Domu Čebelarke zveze Slovenije, Brdo pri Lukovici 8.

V sodelovanju z Demeter Švica bo Demeter Zavod organiziral začetno izobraževanje za biodinamične čebelarje, ki ga bo vodil gospod Martin Dettli, biodinamični čebelar in pedagog za biodinamično čebelarjenje iz Dornacha v Švici. Več informacij in prijave: 040 615 386.

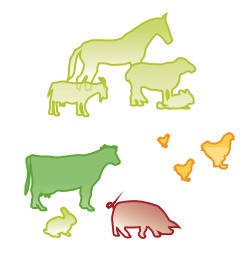

KGZS - Kmetijsko gozdarski zavod Maribor vabi na dan odprtih vrat v petek, 15. aprila 2011, od 8.00 do 16.00. Ob mednarodnem letu gozdov bo glavna tema Kmetijstvo kot alternativni vir energije. Spremljevalni program in več informacij najdete na: www.kmetijski-zavod.si in na facebooku KGZS - Zavoda Maribor. Vabljeni!

Cilj vsakega rejca je doseči čim boljše rezultate pri vzreji živali. Pri tem je zelo pomembna zdrava in pravilna prehrana, ki jo lahko svojim živalim zagotovite s pomočjo našega širokega asortimenta naravnih domačih krmil AGRONATUR.

V sodobni živinorejski proizvodnji je prehrana, ob dobrem genetskem potencialu živali in optimalni tehnologiji eden najpomembnejših dejavnikov za doseganje vrhunskih rezultatov reje. Krmila AGRONATUR so sestavljena iz najkvalitetnejših surovin in zmešana po skrbno izbranih recepturah.

PP - AGRO d.o.o.
Tržaška cesta 41A
2000 Maribor
tel.: 02 33 00 670
www.agronatur.si

UČINKOVITA GNOJILA

za uporabo v poljedelstvu,
sadjarstvu in vinogradništvu
ter vrtnarstvu

Cifo N.S.Z. 26

Teškoče dušikovo gnojilo z dolgotrajnim delovanjem

Vsebuje 26 % dušika, 13 % žvepla ter cink

Za dognjevanje poljščin (koruza, žita...), sadovnjakov in vinogradov ter vrtnin

Cifo Mikrom

Mešanica mikroelementov

Cifo Algacifo 3000

Teškoče dušikovo organsko gnojilo na osnovi morskih alg (*Asophyllum nodosum*)

Omejuje odpadanje plodov, izboljšuje razvoj korenin in poveča specifično težo, obstojnost ter organoleptične značilnosti pridelka

Cifo Magnesium Fast

Magnezij tekoč

Cifo Sinergon 2000

Teškoče dušikovo organsko gnojilo z aminokisljinami in mikroelementi - antistres

Uporaba po toči in drugih stresnih situacijah ter za foliarno dognjevanje vinogradov, sadovnjakov in vrtnin

Cifo Borfast

Bortekoč

Cifo Cifamin BK

Teškoči hidralizirani živalski epitel z borem, manganom in cinkom

Izboljšanje velikosti, enakomernosti in povprečne teže plodov, učinkovitejša fotosinteza rastlin ter povečana odpornost na okužbe in temperaturna nihanja

Cifo - skrivnost uspeha!

Gnojila CIFO lahko kupite v vseh boljše založenih kmetijskih trgovinah in zadrugah!

Zastopa in prodaja:
ERA KOPLAS d.o.o., Prešernova 10, 2230 Velenje
T: 03 / 620 32 40, E: info.koplas@era.si

www.erakoplas.si

22. državna razstava DOBROTE

SLOVENSКИH KMETIJ

od 19. do 22. maja 2011

MINORITSKI SAMOSTAN

na Ptuj

PIONEER
A DUPONT BUSINESS

Znanost in servis
za vaš uspeh™

PIONEER® KLUB 2011

KUPITE 8 VREČ 25 MK KORUZE
PIONEER IN KOMBINEZON
JE VAŠ

KOLIČINSKI POPUST

Ob nakupu 16 vreč in več dobite
še poseben popust in sicer
1,0 EUR za vsako vrečo.

Pioneer Semena Holding GmbH, Parndorf,
PSH poslovno svetovanje
Podružnica Murska Sobota
Markišavska cesta 10, 9000 Murska Sobota,
tel. 02 521 36 20, faks 02 521 36 29

<http://slovenia.pioneer.com>

©Zaščitna znamka registrirana ali uporabljena v državah s strani
PIONEER Hi-Bred International, Inc., Des Moines, Iowa, ZDA.